

ÅRSRAPPORT 2025

Riksantikvaren

Øye stavkirke. Foto: Trond A. Isaksen, Riksantikvaren

Innhold

1. Leders beretning	4
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
2.1 Virksomheten og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	7
2.3 Virksomhetens overordnede hovedtall	8
3. Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Overordnede prioriteringer for Riksantikvaren i 2025	9
3.1.1 Overordnet prioritering: Klima og miljø	9
3.1.2 Overordnet prioritering: Kunnskap	10
3.1.3 Overordnet prioritering: Organisasjon, klima	12
3.1.4 Overordnet prioritering: Digitale tjenester	13
3.1.5 Overordnet prioritering: Bevaringsstrategiene	16
3.1.6 Overordnet prioritering: Bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg	17
3.2 Nasjonale mål, prioriteringer, styringsparameter og oppdrag for 2025	19
3.2.1 Resultatområde: Kulturmiljø	19
3.2.2 Oppdrag 2025 for resultatområde Kulturmiljø	25
3.2.3 Resultatområde: Polarområdene	26
3.2.4 Prioriteringer på tvers av resultatområdene	27
3.2.5 Oppfølging av bevaringsstrategiene	31
3.2.6 Tilskuddsforvaltning	31
3.2.7 Andre oppgaver	37
3.3 Ressursbruk	45
4. Styring og kontroll i virksomheten	51
4.1 Risikostyring og analyser	51
4.2 Tilskuddsforvaltning/Oppgradering av tilskuddsforvaltningen	51
4.3 Fellesføringer	52
4.3.1 Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk	52
4.3.2 Positiv utvikling i antall ansettelse av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring	52
4.3.3 Redusere konsulentbruken	52
4.4 Evalueringer, tilsyn og revisjon	53
4.4.1 Intern revisjon ISO 27001	53
4.4.2 Ekstern revisjon	53

4.5 Personalmessige forhold.....	53
5. Vurdering av fremtidsutsikter.....	55
6. Årsregnskap.....	57
6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2025.....	57
6.2 Oppstilling av bevilgningsrapportering.....	61
6.3 Oppstilling av artskontorrapportering.....	65
Vedlegg til Riksantikvarens årsrapport for 2025.....	71

Denne rapporten er skrevet av medarbeidere i Riksantikvaren. Deler av rapporten er språkvasket ved hjelp av kunstig intelligens. Hele rapporten er etter dette kontrollert, redigert og språkvasket av medarbeidere hos Riksantikvaren.

1. Leders beretning

2025 var et år med store endringer både for Riksantikvaren og for verden rundt oss.

Året startet med flytting til nye lokaler på Grønland. Overgangen fra cellekontorer til aktivitetsbaserte arbeidsplasser har gitt nye arbeidsformer og tettere samarbeid på tvers. Erfaringene etter ett år er gode: Lokalene fungerer godt og legger til rette for bedre samhandling for oss som jobber her.

Beredskap har fått en ny og mer sentral plass i kulturmiljøarbeidet. Kulturarven er nå løftet tydelig fram i Totalberedskapsmeldingen. Dette gjenspeiler en viktig erkjennelse: Kulturarv er både mål, middel og motstandskraft i et samfunn som skal håndtere klimaendringer, sikkerhetspolitiske spenninger og større uforutsigbarhet.

Vi har derfor styrket arbeidet med beredskap – fra klima til krig – og gitt kommuner bedre verktøy for å ta vare på sine kulturmiljø lokalt. Flere kommuner har nå begynt å inkludere kulturmiljø i sine risiko- og sårbarhetsanalyser. Effekten er klar: Kulturmiljø får nå større oppmerksomhet i planlegging, prioritering og krise-forberedelse.

Regjeringens tre bevaringsstrategier for kirker, kystens og landbrukets kulturmiljø satte en ny retning for feltet i 2025. Strategiene gir tydelige prioriteringer og etablerer et felles rammeverk for hvordan forvaltningen og andre aktører skal samarbeide. I starten av 2026 ble de to siste bevaringsstrategiene for kulturmiljø i næring og industri og for kulturmiljø i bygd og by vedtatt. Nå når alle de fem strategiene er på plass, vil kulturmiljøarbeidet bli mer målrettet og helhetlig i hele landet.

Den nye nasjonale arkitekturstrategien som kom i juni, gir også klare føringer som støtter opp om vårt arbeid, og bevaringsstrategien for bygder og byer er nevnt særskilt. Strategiens vekt på varsom ressursbruk og varige kvaliteter forsterker koblingen mellom kulturmiljø, arkitektur og bærekraft.

Arbeidet med ny kulturmiljølov har vært viktig gjennom året. Loven er vårt viktigste verktøy, og forslaget som ble sendt på høring i 2025 har skapt bredt engasjement. Det viser at kulturmiljøforvaltningen angår mange, langt utenfor fagmiljøene.

2025 var også et sterkt frednings-år. Vi har vedtatt fredninger som spenner fra kyst og landbruk til statsmakt, krigshistorie, helse, religion og industri. Den store bredden viser hvordan kulturarven speiler hele samfunnet gjennom arbeidsliv, hverdagsliv, historie og identitet. Dette mangfoldet styrker både kunnskap og tilhørighet, og gjør kulturmiljø relevant for stadig flere.

Interessen for tilskuddsordningene øker kraftig. Søknadssummen til Riksantikvaren og fylkeskommunene for 2026 var rekordhøye 1,3 mrd. kroner. Det viser at eiere både har store behov og høy tillit til virkemidlene. Tilskudd skaper resultater utover istandsetting: De gir arbeid til håndverkere og bidrar til å holde tradisjonelle metoder og materialkunnskap i hevd, og er en viktig del av den sirkulære økonomien.

Arkeologifeltet fikk et aktivt år, med flere funn som vakte stor offentlig interesse og økte kunnskapen om historien vår. Verdensarvbeidene fortsatte også å engasjere, både gjennom nye vurderinger av vikingtid og det samiske området Várjjat Siida, og gjennom videreutvikling av Norges tentative liste.

I arbeidet med fylkesvise oversikter over kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse har vi levert nye oversikter for Telemark og Rogaland, og lagt ut oversiktene fra Vestfold og Trøndelag på høring. Dette gir kommunene bedre grunnlag i arealplanleggingen og styrker lokal stolthet og forståelse av egne kulturmiljø.

2025 har vært et godt og innholdsrikt år for Riksantikvaren. Vi har levert viktige faglige resultater, styrket samarbeidet med kommuner, fylkeskommuner og andre sektorer, og bidratt til at kulturarven i større grad ses som en ressurs i samfunnsutviklingen.

Oslo, 13. mars 2026

Hanna Geiran

riksantikvar Hanna Geiran

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Riksantikvaren skal sikre at kulturarven forvaltes som en ressurs for samfunnet, i dag og for fremtidige generasjoner.

2.1 Virksomheten og samfunnsoppdraget

Riksantikvaren er direktoratet for kulturmiljøforvaltning, og Klima- og miljødepartementets (KLD) sentrale rådgivende og utøvende faginstans for forvaltning av kulturmiljø. Jobben vår er å sikre et godt kunnskapsgrunnlag, sette kulturmiljøpolitikken ut i livet og gi faglige innspill til politikkutviklingen.

Regjeringen og Stortinget fastsetter nasjonale mål og virkemidler for kulturmiljø. Riksantikvaren skal bidra til å realisere regjeringens nasjonale mål på de områdene der Riksantikvaren har myndighet og juridiske virkemidler. De aktuelle resultatområdene er kulturmiljø og polarområdene.

De nasjonale målene for kulturmiljø er:

- Mål I: Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø
- Mål II: Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging.
- Mål III: Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk

Det nasjonale målet for polarområdene er:

- Mål I: De 100 viktigste kulturminnene og kulturmiljøene på Svalbard skal sikres gjennom forutsigbar og langsiktig forvaltning.

Riksantikvarens strategi 2021 - 2025 beskriver våre fem direktoratroller, strategiske satsinger og langsiktige mål som gir føringer for prioriteringer og utvikling av virksomheten.

Riksantikvaren arbeider, iverksetter, gir råd og formidler kunnskap med utgangspunkt i de fem direktoratrollene: Den fagpolitiske rollen, myndighetsrollen, ekspert- og rådgiverrollen, samfunnsaktørrollen og systemrollen.

Vi har følgende strategiske satsinger. Riksantikvaren skal:

- legge til rette for engasjement og medvirkning, og bidra til demokratiske prosesser for kulturmiljø
- arbeide for at kulturmiljø bidrar til å oppfylle FNs bærekraftsmål
- arbeide for å bevare et mangfold av kulturmiljø
- bidra til å utvikle og formidle kunnskap om kulturmiljø

2.2 Organisasjon og ledelse

Riksantikvaren ledes av Hanna Geiran og holder til i Schweigaards gate 28 i Oslo.

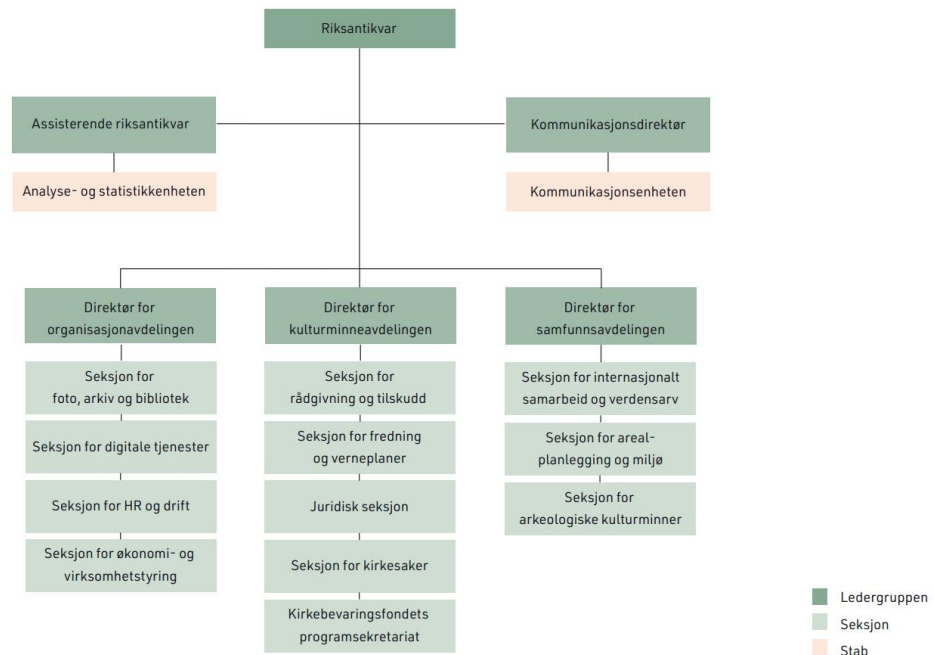
I tillegg har Riksantikvaren ansvar for Kirkebevaringsfondets programsekretariat som holder til i Bispegata 9 i Trondheim.

Riksantikvaren er organisert i to kulturmiljøfaglige avdelinger og en organisasjonsavdeling. I tillegg har Riksantikvaren en kommunikasjonsenhet og en stabsenhet for analyse og statistikk.

Ledelsen hos Riksantikvaren har i 2025 bestått av:

- Hanna Geiran, riksantikvar
- Audun Skeidsvoll, assisterende riksantikvar
- Trude Luice Nedregård Isaksen, kommunikasjonsdirektør
- Linda Veiby, avdelingsdirektør i samfunnsavdelingen
- Anne-Judith Munthe Kaas, fungerende avdelingsdirektør i kulturminneavdelingen (1.12.2024 - 31.01.2026)
- Astrid Auran Nesbø, organisasjonsdirektør

Organisasjonskart

Figur 1 Organisasjonskart

2.3 Virksomhetens overordnede hovedtall

I denne delen av rapporten viser vi utvalgte nøkkeltall for 2023, 2024 og 2025, som antall årsverk, lønnsutgifter per årsverk, samlet tildeling og utnyttelsesgraden på ulike poster for perioden 2023-2025.

Vi viser til kapittel 3.3 Ressursbruk og kapittel 6. Årsregnskap for mer detaljert informasjon om vår ressursbruk i 2025.

Oversikt over nøkkeltall 2023-2025	2023	2024	2025
Antall ansatte*	139	137	141
Antall avtalte årsverk*	138	135	138
Antall utførte årsverk*	122	123	125
Samlet tildeling post 01-99**	764 039 000	890 607 000	1 010 924 000
Utnyttelsesgrad post 01-29**	97 %	100 %	100 %
Utnyttelsesgrad post 50-89**	81 %	89 %	86 %
Driftsutgifter	236 527 919	260 475 102	274 076 653
Lønnsandel av driftsutgifter	54 %	52 %	55 %
Lønnsandel kap. 1429 post 01	79 %	78 %	84 %
Lønnsutgifter pr årsverk **	1 039 528	1 091 007	1 200 802
Utgifter til konsulenter **¹	67 276 537	72 169 882	83 582 169
Utgifter til reise/ diett per utførte årsverk **	23 837	33 565	39 312
Samlede inntekter post 02-09	4 941 000	4 775 355	3 343 488

Tabell 1 viser antall ansatte og utvalgte nøkkeltall 2023-2025

*Tallene for antall ansatte og avtalte årsverk er i henhold til Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings (DFØ) veiledningsnotat til årsrapport for statlige virksomheter hentet fra SSBs statistikk: "12623: Ansatte i staten". Tallene viser et årsgjennomsnitt. Tallene for utførte årsverk er hentet ut fra SAP Innsikt, som følger DFØs beregning av årsverk, det vil si fratrukk for fravær utover en dag.

**Tallene inkluderer samtlige tildelinger og mottatte belastningsfullmakter.

¹ Utgifter til konsulenter er alt som er ført på artskonto 67, eksklusive innleie av vikarer fra vikarbyrå. Se beskrivelse av faktiske konsulentkostnader under 3.3 Ressursbruk. Reelle konsulentkostnader utgjør 21,2 mill. kroner i 2025.

De utvalgte nøkkeltallene omtales nærmere under kap. 3.3 Ressursbruk.

Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsforvaltning er en av de viktigste oppgavene Riksantikvaren har, og den økonomisk største.

Om lag 73 pst. av Riksantikvarens samlede tildelinger, inkludert belastningsfullmakter, gjelder tilskudd. Av dette er ca. 18 pst. knyttet til programsekretariatet for Kirkebevaringsfondet.

I 2025 har ordningen Tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg hatt en samlet tildeling på 183,9 mill. kroner. Tilskuddene på dette området kan forventes å øke årlig i de kommende årene. Samlet sett skal 10 mrd. kroner deles ut gjennom Kirkebevaringsfondet over de neste 10–20 årene.

For mer informasjon viser vi til Kirkebevaringsfondets årsrapport, jf. vedlegg 3.

År	Bevilgning	Utbetaling
2023	627912000	627912000
2024	676988000	599334575
2025	719486000	654219768

Tabell 2 viser samlet oversikt over tilskudd forvaltet av Riksantikvaren tre siste år.

I all hovedsak tildeler Riksantikvaren tilskudd som tilsvarer den bevilgningen vi har i det enkelte budsjettår. Visse typer prosjekter er avhengige av praktiske forhold for gjennomføring, slik som tilgang på rett håndverkerkompetanse i markedet eller værforhold for gjennomføring av arbeider. I tillegg går noen prosjekter over flere år. Derfor blir overføringer mellom de enkelte regnskapsårene ganske store for noen få av tilskuddspostene. Flere detaljer om de enkelte tilskuddsordningene finnes i kap. 3.2.6 og i årsregnskapet i kapittel 6.

3. Årets aktiviteter og resultater

I kapittel 3 rapporterer vi ut fra krav og føringer som er gitt i tildelingsbrev for Riksantikvaren.

3.1 Overordnede prioriteringer for Riksantikvaren i 2025

3.1.1 Overordnet prioritering: Klima og miljø

Vi står overfor store klima- og miljøutfordringer fremover. Vi skal omstille Norge til å bli et lavutslippssamfunn, ivareta økosystemer, redusere tap av naturmangfold, ta vare på kulturmiljø, stanse plastforurensning og spredning av miljøgifter, og begrense annen forurensning og utvikle en mer sirkulær økonomi. Samtidig må vi tilpasse samfunnet til et klima i endring, og ta hensyn til sammenhengene mellom naturmangfold og klima. Sentralt i dette står arbeidet med virkemidler for en mer bærekraftig arealforvaltning.

Innsats for klima, natur og bærekraftig arealforvaltning

I 2025 har kulturmiljøforvaltningen styrket kulturmiljøets rolle i grønn omstilling, klimatilpasning og naturhensyn – både nasjonalt og internasjonalt. Arbeidet har bidratt til bedre kunnskapsgrunnlag, og til forvaltningsstøtte til fylker og kommuner.

Riksantikvarens arbeid for å styrke kulturmiljøets plass i europeisk klima- og energiregelverk

Riksantikvaren har arbeidet aktivt opp mot EU for å sikre at nytt energi- og klimaregelverk ivaretar historiske bygninger. Vi har utarbeidet budskapsnotater om EUs taksonomi og bygningsenergidirektiv og deltatt i European Heritage Legal Forum og EU-kommisjonens ekspertgruppe for kulturmiljø. Dette arbeidet gir bedre gjennomslag for norske kulturmiljøhensyn, og gjør at de i større grad gjenspeiles i EØS-relevant regelverk.

Gjennom Østersjønettverket (BRHC) og samarbeid med blant annet Historic Environment Scotland har vi styrket det regionale kunnskapsgrunnlaget om klimatilpasning. Deltakelsen i EØS-prosjekter i Baltikum har gitt nyttige erfaringer om beredskap og risiko for kulturmiljø. Kunnskapen tas direkte inn i norsk forvaltning, og bidrar til et mer robust og klimaorientert arbeid.

Ny metode og økt kompetanse gir bedre beredskap for kulturmiljø

Riksantikvarens lansering av den nye metodeveilederen for ROS-analyser av kulturmiljø i 2025 har styrket både kommunenes og fylkeskommunenes beredskap og planleggingskompetanse. Gjennom kurs og opplæring er veilederen raskt blitt tatt i bruk, og fylkeskommunene og Sametinget er nå bedre rustet til å støtte kommunene i arbeidet med å identifisere risiko og utvikle forebyggende tiltak. Flere kommuner har også søkt og mottatt tilskudd for å gjennomføre egne ROS-analyser. Dette stimulerer til oppdaterte kulturminneplaner og sikrer at risiko knyttet til klima og naturfare integreres i arealplanleggingen.

Se rapportering under Prioritering nr. 9 for å lese mer om ROS-analyser.

Ekstremværet Amy ga nyttig læring

Ekstremværet Amy i oktober 2025 førte til store skader på kulturmiljøer, særlig på gravfelt i Oppdal, i Møre og Romsdal og i Bøkeskogen i Larvik. Hendelsen har synliggjort behovet for mer systematiske forebyggende tiltak, og den ga også viktig læring til ROS-arbeidet.

Samlet vurdering

Arbeidet i 2025 har bidratt til å gjøre kulturmiljøperspektivet tydeligere i klima-, natur- og arealpolitikken. Riksantikvaren har styrket Norges faglige posisjon internasjonalt, gitt kommuner og fylkeskommuner bedre verktøy for risiko- og klimatilpasning, og bidratt til at kulturmiljø inngår tidligere i lokal arealplanlegging.

3.1.2 Overordnet prioritering: Kunnskap

Riksantikvaren skal bidra til kunnskapsgrunnlaget for, og gjennomføring av, regjeringens helhetlige politikk for å løse disse utfordringene. Riksantikvaren må se de overordnede miljøutfordringene og de spesifikke utfordringene for kulturmiljø i sammenheng, globalt, nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette gjelder særskilt sammenhengen mellom klima, natur og kulturmiljø, og at kulturmiljø sikres gjennom plansystemet og i regelverksutvikling for arealforvaltning.

Nasjonal og internasjonal kompetansebygging for en sterkere kulturmiljøforvaltning

I 2025 har Riksantikvaren arbeidet videre med kompetanseheving i kulturmiljøforvaltningen.

Riksantikvaren har i samarbeid med Klima- og miljødepartementet (KLD) fulgt opp World Heritage Leadership Programme (WHLP), et norskfinansierte globalt kapasitetsprogram som utvikler kompetanse hos profesjonelle forvaltere av verdensarv. WHLP-kurs for norske verdensarvkoordinatorer i

2025 har gjort forvaltningen bedre i stand til å ivareta verdensarvsteder på en helhetlig og langsiktig måte.

Den nasjonale verdensarvutstillingen Vår verdensarv har samtidig gitt økt forståelse for hvilke verdier verdensarven representerer, og hvorfor kunnskapsbasert forvaltning er avgjørende.

Parallelt har Riksantikvaren igangsatt to større kunnskapsprosjekter som ble bestilt i tildelingsbrevet fra KLD: En evaluering av implementeringen av Faro-konvensjonen og en evaluering av den lokale organiseringen av verdensarvforvaltningen. Begge ferdigstilles i 2026, og vil gi viktig innsikt som legger grunnlag for videre utvikling av kulturmiljøforvaltningen nasjonalt.

Kunnskapsproduksjon- og utvikling

Vi har i 2025 videreført arbeidet med kunnskapsutvikling i tråd med KLDs reviderte kunnskapsstrategi og Riksantikvarens FoU-strategi. Riksantikvarens FoU-midler er et sentralt virkemiddel i direktoratets samfunnsoppdrag. Midlene brukes målrettet til å tette kunnskapshull i forvaltningen, på områder med identifiserte kunnskapsbehov. Utlysningen av FoU-midler i 2025 hadde en ramme på 2,3 mill. kroner og resulterte i 25 prosjektforslag – en dobling fra året før. Forslagene dekket 14 identifiserte kunnskapsbehov og involverer bredt samarbeid på tvers av fagmiljøer og forvaltningsnivåer.

Effekter av FoU-prosjekter i 2024/2025:

Seks nye prosjekter er igangsatt i 2025. Resultater fra både igangsatte prosjekter i 2025 og fra de som ble ferdigstilt i 2024 ble presentert på Riksantikvarens FoU-seminar i juni 2025.

"Gift i bygningsvernet", et FoU-prosjekt som ble gjennomført av UiO/Telemarkforskning og NILU i 2024-2025, fant høye verdier av giftstoffer i et utvalg antikvariske bygninger og stavkirker som resultat av tidligere konserveringspraksiser. Riksantikvaren har samarbeidet tett med relevante departementer og direktorater gjennom hele prosessen. Effekten av undersøkelsene gjør at eiere og håndverkere kan ta nødvendige forhåndsregler for å unngå skader som følge av tidligere giftbehandling.

Prosjektet "Passet påskrevet" (2025) har ført til økt kunnskap om den nasjonale minoriteten Romanifolket/taterne, og det har også medført mer samarbeid mellom de reisende og ulike offentlige instanser.

Et annet eksempel med overføringsverdi for flere deler av forvaltningen er prosjektet "Minner i marka" som ble igangsatt i 2024. Kulturmiljø i utmark er dårlig kartlagt i Norge, noe som medfører at en betydelig andel kulturminner blir skadet eller ødelagt under hogst. Prosjektet har hatt som mål å sammenligne ulike metoder for kartlegging av kulturmiljøer i hogstområder, og videre å analysere og publisere resultater fra kartleggingene i Oslo og Akershus. Målet med prosjektet er både å hindre eller redusere tap av kulturminner under hogst og å styrke nasjonal praksis. Prosjektet har også relevans for regjeringens bevaringsstrategi for landbruket, spesielt deltema 3 kulturmiljø i skog. Resultatene er publisert og formidlet til grunneiere, interesseorganisasjoner og frivillige lag og foreninger.

Andre FoU-prosjekter i 2025:

- HavSKOG: Undersøker historiske forbindelser mellom skogsdrift, tømmerhandel og skipsbygging.
- Havbunn: Metodeutvikling for å identifisere skipsfunn på sokkelen gjennom kombinerte havbunnsdata.
- Bergkunst3D: Studerer forvitring på bergkunstfelt i Alta og Tanum, basert på skandinavisk samarbeid og 3D-dokumentasjon.

- Kartlegging av virkesressurser: Utvikling av dronebaserte metoder for å finne trevirke av kvalitet til restaurering av historiske bygninger.
- Samspillet mellom kulturmiljøforvaltning, reiseliv og lokalsamfunn i Øst-Finnmark: For å styrke samspillet mellom kulturmiljøforvaltning, reiseliv og lokalsamfunn anbefales det blant annet å tydeliggjøre fylkeskommunens rolle som regional tilrettelegger, styrke lokal reisemålsledelse, etablere faste arenaer for samordning og erfaringsutveksling, og prioritere noen få, flerårige satsinger fremfor mange små tiltak. Samiske og kvenske perspektiver må integreres tidlig og systematisk i prioriteringer, bruk og formidling.

Tilskuddsordningen Nasjonale oppgaver

Gjennom tilskuddsordningen Nasjonale oppgaver har Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) både levert forskningsbasert kunnskap, håndtert tilrådninger på arkeologifeltet og organisert forebyggende og akutt beredskap. 2025 har vært et år med stor aktivitet på arkeologifeltet og instituttet har blant annet levert kunnskap om bergkunst og konserveringsmetoder.

Samarbeid og samordning

Riksantikvaren arbeider aktivt for økt samordning med nasjonale og internasjonale partnere i utviklingen av statistikk og kunnskapsgrunnlag på kulturmiljøområdet. Riksantikvaren har flere pågående prosesser (Kulturmiljøindikatorer, Bærekraftindikatorer UNESCO, Arealberegninger kulturmiljø og Håndverksfag) med Statistisk Sentralbyrå (SSB). Riksantikvaren har også gitt flere innspill til internasjonal samordning med andre aktører og i tråd med Riksantikvarens FoU-strategi og tilhørende handlingsplan. Blant annet har vi gitt innspill til ARCHE-plattformen, HERMES-satellittregnskap og Europarådets AI-retningslinjer.

3.1.3 Overordnet prioritering: Organisasjon, klima

Klima- og miljøutfordringene er komplekse, samtidig som kravene til en mer effektiv og innovativ offentlig sektor øker. Riksantikvaren må prioritere å videreføre arbeidet med å utvikle en mer effektiv organisasjon, vurdere egne arbeidsmåter og å utvikle samarbeidet med andre offentlige virksomheter.

Effektiv organisasjon og samarbeid for å møte klima- og miljøutfordringer

Riksantikvaren har i 2025 videreutviklet organisasjonen for å møte behovet for effektive arbeidsprosesser, digital samhandling og innovasjon. Ansatte har fått opplæring i digitale verktøy som understøtter standardiserte arbeidsmåter, trygg informasjonsdeling og god datasikkerhet. Dette styrker samarbeid på tvers i organisasjonen og gir bedre forutsetninger for kontinuerlig forbedring.

Riksantikvaren bruker aktivt sin innkjøpsmakt til å fremme grønne anskaffelser. Dette skal bidra til å redusere utslipp, naturbelastning og energibruk, og til å drive fram mer innovative og bærekraftige løsninger i markedet.

I arbeidet med de nasjonale bevaringsstrategiene har samordning vært et hovedprinsipp. Riksantikvaren har hatt omfattende dialog med fylkeskommuner, Sametinget, frivillige og statlige og private aktører.

Riksantikvaren samarbeider tett med andre offentlige virksomheter i det digitale arbeidet med å gjøre informasjon om kulturminner og kulturmiljø tilgjengelig for alle, for eksempel gjennom standardisering og publisering av våre DOK-datasett hos Geonorge, og vår deltakelse i Geolett 2- prosjektet, som utvikler bedre støtte i karttjenester for plan- og byggesøknadsprosesser.

Direktoratets arbeid med klima, natur og energi dokumenteres også i en egen bærekraftsrapport, som viser hvordan vi jobber systematisk og helhetlig for å redusere vårt miljøfotavtrykk. Se vedlegg 2 for bærekraftsrapport.

Samlet vurdering

Arbeidet i 2025 viser at Riksantikvaren utvikler en stadig mer effektiv, digital og bærekraftig organisasjon. Systematisk kompetansebygging, grønnere anskaffelser og tett samarbeid med Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), kommuner, fylkeskommuner og andre statlige aktører gir forbedret samordning.

3.1.4 Overordnet prioritering: Digitale tjenester

Kravene til digitale tjenester og informasjonsforvaltning blir stadig større. For å løse klima- og miljøutfordringene, legge til rette for kunnskaps- og informasjonsdeling i kulturmiljøforvaltningen og å redusere administrative barrierer for eiere og forvaltere av kulturmiljø skal Riksantikvaren prioritere digital innovasjon, styrke informasjonsforvaltningen og bruke ny teknologi.

I 2025 har vi prioritert digital innovasjon, bedre informasjonsforvaltning og ny teknologi ved å gjøre kulturmiljødata enklere å finne, forstå og bruke, og for å redusere unødig arbeid for eiere, kommuner og forvaltningen.

Spor – rigget for sky

Spor - Riksantikvarens digitale løsning for enkel tilgang til arkivene, er nå klar for skydrift og gir oss en fremtidsrettet og robust plattform. Den legger til rette for sikrere drift, enklere deling av data og bruk av ny teknologi i tråd med nasjonale mål om samhandling og innovasjon i staten. Utviklingsrutinene er modernisert, og vi har etablert tydelige grensesnitt og avtaler med Miljødirektoratet for trygg og effektiv forvaltning.

Med overgangen til sky har vi også lagt et teknologisk grunnlag som muliggjør nye arbeidsformer for datadeling, analyse og bruk av kunstig intelligens. Samtidig stiller dette krav til datakvalitet og gode beskrivelser av dataene våre.

Datakvalitet som fundament for innsikt

Riksantikvaren har, med utgangspunkt i Digitaliseringsdirektoratets *Veileder for orden i eget hus*, gjennomført et grundig arbeid med å beskrive og avklare de mest sentrale begrepene i kulturmiljøforvaltningen. Prosjektet OK-data har vært et tett samarbeid med fylkeskommunene og Sametinget, og det ble avsluttet høsten 2025. Begrepskatalogen formidler felles terminologi for kulturmiljøforvaltningen og er publisert og tilgjengelig i KulturNav.

Arbeidet gir et solid fundament for god datakvalitet og sammenhengende digitale tjenester, og det fortsetter som en integrert del av Riksantikvarens løpende virksomhet. Klart definerte begreper og deres kontekst legger grunnlaget for pålitelig datautveksling, bedre innsikt og mer målrettede analyser. Informasjonsarbeidet er en nøkkelfaktor for å utvikle kunnskapsbaserte løsninger og tjenester som utnytter mulighetene i kunstig intelligens.

Riksantikvaren legger også vekt på at det er den menneskelige intelligensen som sikrer kvalitet og tillit til teknologien som vokser frem. Den digitale utviklingen hos Riksantikvaren har også i 2025 vektlagt sterk involvering fra kulturmiljøforvaltningen, og vi jobber aktivt med å etablere dialog med andre statlige

aktører. Det gjør at arbeidet blir kvalitetssikret, og at resultatene kan få effekter på tvers av forvaltningen.

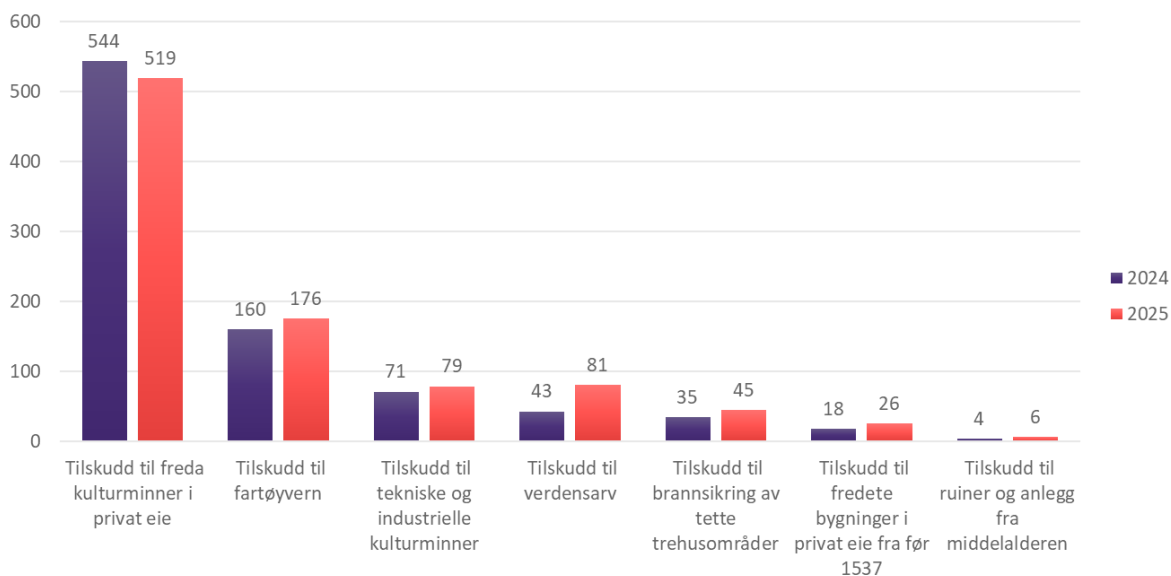
Ny teknologi - kunstig intelligens – prøve, lære og forbedre

På dette fundamentet har vi i 2025 utviklet en KI-agent som, med bruk av språkmodeller (LLM) og avansert analyse, hjelper Riksantikvarens saksbehandlere å finne fram i kompleks sakshistorikk. Løsningen erstatter ikke faglige vurderinger, men frigjør tid til kvalitet og dialog i saksbehandlingen. Erfaringene danner grunnlaget for videre utforskning av KI som støtteverktøy i kulturmiljøforvaltningen.

Vi tester, lærer og forbedrer – alltid med utgangspunkt i kvaliteten på dataene og den menneskelige fagkompetansen som sikrer tillit og riktige beslutninger.

Digisak – enklere søknader, bedre saksflyt

Digisak (Riksantikvarens søknads- og saksbehandlingssystem) hadde i 2025 en rekord i antallet søknader for tilskudd. Økningen skyldes hovedsakelig at vi fikk inn to nye tilskuddsordninger i Kirkebevaringsfondet og to nye ordninger på kirkefeltet. Antallet søknader vil øke i takt med at vi får flere og flere ordninger inn i Digisak i årene fremover.

Figur 2 viser antall søknader i Digisak 2024-2025.

I 2025 har vi jobbet med en oppgradert versjon av Digisak som skal gi et bedre brukergrensesnitt og en mer fleksibel saksbehandling. Arbeidet med en ny arkivintegrasjon ble også gjort med et mål om å heve kvaliteten på alt som er arkiverdig fra Digisak i 2026.

I desember leverte vi et forprosjekt til Barne- og familiedepartementet (BFD) om digital saksflyt i Kirkebevaringsfondet. Dette prosjektet gjennomfører vi i samarbeid med Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon (KA) og Kirkerådet. Prosjektet skal utrede en digital systemutvikling med integrasjoner, som skal bygge på eksisterende løsninger hos Riksantikvaren, KA og Kirkerådet så langt det er mulig.

Askeladden – modernisering og nye muligheter

I 2024 ble *Askeladden 4.0 beta* lansert, som det første steget inn i en ny og modernisert versjon av Askeladden. I denne første utgaven kan man kun se informasjon, men etter hvert som systemet videreutvikles vil det bli mulig både å registrere nye data og redigere eksisterende oppføringer. Ny funksjonalitet blir gjort tilgjengelig fortløpende.

Målet er å gi kulturmiljøforvaltningen et mer brukervennlig arbeidsverktøy for å sikre at kulturmiljødata forvaltes på en god måte, samtidig som vi oppdaterer systemet teknisk slik at det blir enklere å videreutvikle og tilpasse i fremtiden.

I 2024 tok Riksantikvaren også over SEFRAK-databasen fra Kartverket. På sikt vil det bli mulig for saksbehandlerne i forvaltningen å rette feil direkte i Askeladden, noe som vil forenkle arbeidet.

Kulturminnesøk – økende interesse og stort engasjement

Se rapportering under prioritering nummer 2 for å lese om Kulturminnesøk.

Veiledning og innsikt – trygg bruk av data i plan og byggesak

Sammen med Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) og Kartverket har vi utarbeidet veiledningstekster i Geolett 2 for datasettene «Arkeologiske kulturminner» og «SEFRAK». Dette gjør det enklere for kommuner og forslagsstillere å bruke temadata riktig, på et tidlig stadium i plan- og byggesaker.

Visualisering av mål og resultater

I arbeidet med KLDs mål- og rapporteringssystem til bevaringsstrategiene, har Riksantikvaren satt i gang et arbeid med en visualiseringsløsning av data og analyser. For å tilgjengeliggjøre data i en digital løsning tar vi i bruk Microsoft Power BI. Visualiseringen vil gi et felles situasjonsbilde for ledere og saksbehandlere og gjøre avvik og trender synlige, slik at vi kan prioritere riktige tiltak i rett tid.

Brukereffekt og måloppnåelse

Riksantikvarens digitale tjenesteutvikling gir raskere tilgang til riktig informasjon, færre manuelle avklaringer og mer forutsigbar saksbehandling. Kommuner og fylkeskommuner får bedre støtte i plan- og byggesaker, eiere og rådgivere finner enklere fram og saksbehandlere kan bruke mer tid på innhold enn på rutiner. Dette understøtter prioriteringen om innovasjon, deling av data og reduserte barrierer.

Samarbeid og ressursbruk

Fremdriften er oppnådd med målrettet ressursbruk på de mest brukte tjenestene (Spor, Digisak, Askeladden) og på felles rammer (begrepskatalog, Geolett 2, visualisering). Tett samarbeid med Miljødirektoratet, DiBK og Kartverket, og forankring hos fylkeskommunene og Sametinget har gitt felles standarder og raskere innføring.

Risiko og forbedring

Videre gevinst avhenger av trygg drift i sky (Spor), god datakvalitet i registrering og forvaltning (Askeladden) og god veiledning i bruk av temadata (Geolett 2). Riksantikvaren følger opp videre med en tydelig forvaltningsmodell og oppdaterte rutiner for datakvalitet og brukerstøtte. Visualisering og KI brukes varsomt innenfor gode rammer for informasjonssikkerhet og internkontroll.

3.1.5 Overordnet prioritering: Bevaringsstrategiene

I 2025 iverksettes det flere større tiltak på kulturmiljøfeltet nasjonalt. Riksantikvaren skal på vegne av Klima- og miljødepartementet iverksette og følge opp bevaringsstrategiene for kystens kulturmiljø og landbrukets kulturmiljø.

Bevaringsstrategiene for kystens kulturmiljø og landbrukets kulturmiljø

Regjeringens bevaringsstrategier for kystens og landbrukets kulturmiljø trådte i kraft i 2025, og Riksantikvaren har iverksatt og fulgt opp arbeidet på vegne av KLD. Innsatsen har vært rettet mot å etablere gode strukturer, sikre bred involvering og legge grunnlaget for målrettede tiltak i hele landet.

Bred involvering og samordning

Riksantikvaren har gjennomført en omfattende involveringsprosess med fylkeskommuner, Sametinget, kommuner, frivillige og statlige og private aktører både i utarbeidelse og oppfølging av bevaringsstrategiene. Dette har gjort strategiene godt kjent, og vi opplever stor interesse fra eksterne. Både kartlegging av aktører og involverende prosesser har gitt et godt grunnlag for videre samordning av tiltak. Riksantikvaren ser også et felles potensial i samordning og samarbeid med Kulturminnefondet, for å nå målene til bevaringsstrategiene.

Tilskudd og verdiskaping

Gjennom post 77 i statsbudsjettet til verdiskaping har Riksantikvaren mottatt 112 søknader i 2025 og støttet 36 prosjekter. Prosjektene bidrar til verdiskaping, i tråd med bevaringsstrategiene for kysten og landbruket. Midlene er fordelt til fylker, kommuner, frivillige og private aktører og dekker et bredt spekter av tiltak over hele landet.

For landbrukets kulturmiljø har tildelingene særlig prioritert:

- **Bygninger i jordbruket**, med vekt på bevaring gjennom aktiv bruk, inkludert seterbygninger.
- **Jordbrukslandskapet**, med vekt på prosjekter for skjøtsel og formidling av kulturlandskap.
- **Kulturmiljø i skog**, hvor prosjekter som dreier seg om kvalitetsvirke gir et løft til et prioritert tema.
- Innen **Kulturmiljø i reindriftsområder** traff ingen prosjekter kriteriene fullt ut, men temaet er berørt i enkelte støttede prosjekter.

For kystens kulturmiljø har tildelingene særlig prioritert:

- **Sjøveien**, med prosjekter som er knyttet til havner, handelssteder, post- og anløpssteder har fått støtte, med vekt på kartlegging og utvikling av historiske handelssteder og gjestgiverier.
- **Naust og sjøhus**, med prosjekter som i stor grad har handlet om ny bruk av slike bygg, og om kunnskap knyttet til eldre spor av naust etter leidangen.

Tildelingene svarer direkte på målsettingene i bevaringsstrategiene, og de viser et godt samsvar mellom prioriteringene og prosjektene som har fått støtte.

Intern tverrfaglig organisering og kapasitet

Arbeidet med bevaringsstrategiene krever nye arbeidsformer og tett samarbeid på tvers av fagområder. Riksantikvaren har etablert tverrfaglige team og felles handlingsplaner som skal gi tydelige prioriteringer og effektiv ressursbruk.

Samlet vurdering

Arbeidet med bevaringsstrategiene i 2025 har lagt et godt grunnlag for gjennomføringen så langt for bevaringsstrategiene for kysten og landbruket. Bred involvering, målrettet tildeling av tilskudd og en tverrfaglig organisering har vært viktig for å sikre god forankring i forvaltningen. Innsatsen har gitt gode forutsetninger for samordning, verdiskaping og mer målrettede tiltak framover. Det har styrket grunnlaget for en helhetlig og langsiktig forvaltning for å nå de nasjonale målene.

3.1.6 Overordnet prioritering: Bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg

Riksantikvaren skal prioritere å iverksette og følge opp bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg gjennom deltakelse i programstyret og som administrativt ansvarlig for programsekretariatet.

Riksantikvaren har fulgt opp bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg både gjennom å delta aktivt i programstyret, gjennom å være administrativt ansvarlig for programsekretariatet og gjennom å gjøre våre lovpålagte oppgaver der vi er førstelinjemyndighet for fredede og listeførte kirker.

Riksantikvaren har myndighet til å gi eller avslå dispensasjoner for fredete kirker. For listeførte kirker gir vi faglige råd til biskopen, som fatter vedtak. Programsekretariatet vurderer tilskuddssøknader og foreslår fordeling til Kirkebevaringsfondets styre. Denne arbeidsdelingen sikrer at tilskudd tildeles de tiltakene som er gjennomførbare og som ivaretar kirkenes kulturhistoriske verdier.

Riksantikvaren er administrativt ansvarlig for programsekretariatet, som holder til i Trondheim. Sekretariatet ledes av en daglig leder som er ansatt hos Riksantikvaren, og det består av ansatte fra både Hovedorganisasjonen KA, Kirkerådet og Riksantikvaren. Denne samorganiseringen gir samlet ekspertise og et tett samarbeid mellom fagmiljøene som behandler tilskudd og de som gjør kulturmiljøfaglige vurderinger.

Effekten er mer treffsikre tildelinger og færre tilfeller der tilskudd gis til tiltak som senere viser seg å ikke kunne gjennomføres.

Programstyret ledes av preses i Den norske kirke og består ellers av tre medlemmer fra Riksantikvaren, et medlem fra KA og et fra Kirkerådet. Sammensetningen sikrer en bred faglig forankring og gjør det mulig å ivareta komplekse hensyn i arbeidet med å bevare og bruke kirkene på en bærekraftig måte.

Stortinget har slått fast at statens økte innsats gjennom Kirkebevaringsfondet ikke skal erstatte eksisterende ordninger. Riksantikvaren har derfor lagt vekt på å utvikle et godt samspill mellom Kirkebevaringsfondet og Riksantikvarens tilskuddsordning på kirkefeltet.

Disse to tilskuddsordningene styrker kompetansen på tradisjonshåndverk, hever kvaliteten i restaureringsprosjektene og sikrer at kunnskap om kulturhistoriske kirker videreføres til sentrale aktører.

Tilskudd fra Riksantikvarens tilskuddsordninger på kirkefeltet bidrar også til økt kunnskap om antikvariske metoder og kulturmiljøene som kirkene inngår i.

Samlet vurdering

Arbeidet med Kirkebevaringsfondet i 2025 har gitt en mer målrettet og faglig god forvaltning av kulturhistorisk verdifulle kirker. Det ble gitt tilskudd til innsatsområde 2 angitt i *Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg* i 2025. Satsingen på kunnskap og kompetanse gir samfunnseffekt også ut over bevaring av kirkene, i det tilskuddene blant annet gir mulighet for jobber for håndverkere og for systematisk kunnskapsutvikling i tråd med Riksantikvarens håndverksstrategi, som er skrevet inn i *Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg*.

Det gode samarbeidet mellom programsekretariatet, programstyret og Riksantikvaren har ført til mer treffsikre tilskuddstildelinger og bedre samordning mellom tilskudd og kulturmiljøfaglige vurderinger.

Samarbeidet mellom KA, Kirkerådet og Den norske kirke har sikret bred faglig forankring, mens samspillet med Riksantikvarens tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og til brannsikring (post 73) har bidratt til økt kompetanse på tradisjonshåndverk, støtte til spissede, langsiktige tiltak og bedre kvalitet i restaureringsprosjektene.

Samlet sett har innsatsen lagt et bedre grunnlag for mer bærekraftig og langsiktig forvaltning av både fredete og listeførte kirker, og for kunnskap, engasjement og formidling av verdiene disse kirkene representerer for alle.

3.2 Nasjonale mål, prioriteringer, styringsparameter og oppdrag for 2025

3.2.1 Resultatområde: Kulturmiljø

Nasjonalt mål: Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø

Prioritering nr. 1: Eiere og forvaltere av kulturmiljø medvirker og er involvert i prosesser og arbeid med kulturmiljø.

Styringsparameter for prioritering nr. 1: Eiere og forvalteres vurdering av medvirkning og involvering i fredningsprosesser.

Eiere og forvaltere er tilfreds med informasjon og medvirkning i fredningsprosessene.

En undersøkelse blant eiere og forvaltere viser at de opplever at de har reell medvirkning ved fredningsprosesser. Undersøkelsen er sendt ut til eiere og forvaltere som har eiendom som er berørt av forslag om fredning eller som har eiendom som ble fredet i 2025. Eiere skal ivaretas godt i løpet av en slik prosess. I 2025 var det 29 eiere eller forvaltere som var berørt av fredningsprosesser i disse fasene, fordelt på 14 fredningssaker.

Tilbakemeldingene viser at de både opplever å ha fått tilstrekkelig informasjon om sine rettigheter og plikter, at de har forstått begrunnelsen for fredningsprosessen og at de har fått medvirke til innholdet i fredningsvedtakene. Det er viktig å påpeke at tallet på berørte eiere i fredningsprosesser er relativt lavt hvert år. Gjennomsnittlig score for eiertilfredshet med fredningsprosessene er 3,68 av 4.

Samarbeid med grunneiere og forvaltere styrker bevaring av kulturlandskap

Satsingen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) omfattet i 2025 totalt 51 områder og er et viktig virkemiddel for å sikre langsiktig bevaring av verdifulle jordbrukslandskap og kulturmiljøer. Ordningen bygger på et frivillig, forpliktende samarbeid mellom grunneiere, rettighetshavere og forvaltningen.

Planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak skjer lokalt i dialog mellom grunneiere, kommuner og fagmyndigheter. Tiltakene inkluderer blant annet skjøtsel av arealer, vedlikehold av bygninger og tilrettelegging for ferdsel. Medvirkningen fra grunneiere er avgjørende for å opprettholde både kulturhistoriske strukturer og de driftsformene som gir landskapene sitt særpreg.

I 2025 ble det gjort organisatoriske endringer, og Riksantikvaren og Landbruksdirektoratet koordinerer nå fordelingen av midler til kommunene i fellesskap. Arbeidet med skjøtsel, drift og kulturmiljøtiltak er basert på lokale forvaltningsplaner og kommunal saksbehandling, og det er videreført i alle de 51 områdene. Grunneiernes involvering er fortsatt en forutsetning for kontinuitet i både bruk og skjøtsel.

Prioritering nr. 2: Eiere og forvaltere av kulturmiljø har tilgang til relevant informasjon og kompetanse.

Styringsparametere for prioritering nr. 2:

- Bruk av Riksantikvarens veiledere, eksempelsamling og Kulturminnesøk.
- Eiere og forvalteres vurdering av fylkeskommunenes kulturmiljøfaglige kompetanse og veiledning.
- Eiere og forvalteres vurderinger av tilgangen på relevant håndverkskompetanse.

Eiere og forvaltere har god tilgang til relevant og kvalitetssikret informasjon gjennom Riksantikvarens veiledere, eksempelsamling og Kulturminnesøk, som alle hadde økt bruk i 2025. Forbedringer i brukervennlighet og innhold gjør at veilederne oppleves som nyttige av et stort flertall av brukerne, og de bidrar til mer korrekt og effektiv saksbehandling. Eksempelsamlingen har blitt videreutviklet og mye brukt som inspirasjon i ombruks- og utviklingsprosjekter, og bidrar til økt kompetanse i sektoren. Riksantikvaren har også styrket kommunenes tilgang til oppdatert kunnskap gjennom revidert veiledningsmateriale og målrettede kompetansetiltak, særlig innen plan- og byggesaker.

Bruk av veiledere, eksempelsamling og Kulturminnesøk

Riksantikvarens veiledere og eksempelsamling fikk en vekst i bruken gjennom 2025. Videreutvikling av veiledningssidene har gitt bedre brukervennlighet, noe som både lesertall og brukertester bekrefter. Målinger viser at 73 pst. av brukerne oppfatter innholdet som nyttig eller svært nyttig, og ytterligere 21 pst. som sannsynligvis nyttig. Både private eiere og profesjonelle brukere vurderer veilederne som like nyttige.

God tilgjengelighet til kvalitetssikret veiledningsstoff gjør det enklere for eiere og forvaltere å gjøre det de skal på riktig måte første gang. Dette reduserer tidsbruk, kostnader og behov for manuelle avklaringer i plan- og byggesaker. Riksantikvaren vil derfor fortsette å prioritere klart språk, tilgjengelig formidling og tekniske løsninger som legger til rette for korrekt maskinlesning, ettersom stadig flere brukere får informasjon via KI-verktøy heller enn direkte fra nettsidene.

Eksempelsamlingen – økt relevans og stort engasjement

Eksempelsamlingen hadde en markant økning i antall besøk i 2025 – fra 19 054 i 2024 til 32 422 i 2025, en vekst på 70 pst. Økningen skyldes bedre integrering på nettsidene, utvidelse med 60 nye eksempler, systematisk kommunikasjonsarbeid og aktiv promotering i digitale kanaler og til medier.

Riksantikvaren har jobbet systematisk med å hente inn eksempler som er relevante for ulike målgrupper. Flere eiere, forvaltere og fagmiljøer bruker nå eksempelsamlingen som inspirasjon og kunnskapsgrunnlag for egne ombruksprosjekter. Samlingen synliggjør muligheter og løsninger som bidrar til sirkulær omstilling i bygg- og anleggssektoren.

Oppdaterte veiledere og kurs for kommunene

Kommunene er sentrale i arbeidet med å sikre kulturmiljø for framtiden gjennom deres rolle som planmyndighet, både i arealplansaker og i byggesaker. Det er derfor viktig at kommunene er best mulig rustet for å håndtere dette ansvaret.

For å styrke forvalternes tilgang til relevant og oppdatert kunnskap har Riksantikvaren i 2025 prioritert både forbedret veiledningsmateriale og målrettede kompetansetiltak mot kommunene. Vi ser betydningen av god planfaglig veiledning for å hindre juridiske feil, og for å sikre at planer brukes som et effektivt verktøy for vern av kulturmiljø. Plan- og bygningslovveilederen ble revidert i 2025 og skal publiseres digitalt i 2026. Vi forventer at dette vil gjøre den mer tilgjengelig og mer brukt av både forvaltningen og andre aktuelle brukere.

Se rapportering under prioritering 8 for å lese mer om Riksantikvarens arbeid med kursing av ansatte i kommunene.

Nasjonalt mål: Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging.

Prioritering nr. 3: Fylkeskommuner, Sametinget, kommuner og private bruker kulturmiljø som en ressurs i en bærekraftig samfunnsutvikling.

Styringsparametere for prioritering nr. 3:

- Antall nærings- og eiendomsutviklingsprosjekter med utgangspunkt i kulturminner, kulturmiljø og fartøy
- Fylkeskommunal, kommunal og privat finansiering i søknader til Riksantikvaren om tilskudd.

Kulturmiljø brukes aktivt som en ressurs i bærekraftig samfunnsutvikling gjennom et bredt spekter av nærings- og eiendomsutviklingsprosjekter. Verdiskapingsprosjektene viser tydelig effekt: De fleste prosjekteiere rapporterer om økonomisk verdiskaping, økt reiseliv, nye arbeidsplasser og styrket lokalt næringsliv. Prosjektene utløser betydelig medfinansiering fra kommuner, fylkeskommuner og private aktører, noe som viser bredt engasjement og lokal forankring. Kulturmiljø bidrar samtidig til klimatilpasning, beredskap, identitet og kompetansebygging – både nasjonalt og gjennom internasjonalt samarbeid via EØS-midlene. Samlet sett viser innsatsen at kulturarven er en viktig drivkraft for bærekraftig lokal og regional utvikling på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Nærings- og eiendomsutviklingsprosjekter med utgangspunkt i kulturminner, kulturmiljø og fartøy

I rapportering for 33 verdiskapingsprosjekter (Riksantikvarens post 77) som fikk tilskudd i 2025 rapporterer 79 pst. av prosjekteierne at prosjektene har bidratt til økonomisk verdiskaping (for eksempel næringsaktivitet, arbeidsplasser, økt lokal handel eller lignende). Dette er et høyt tall, og dokumenterer verdiskapingsprosjektene næringspotensial.

Prosjekter som “Vibrandsøy” og “Fotefar mot nord” har styrket reiselivet gjennom utvikling av nye attraksjoner, opplevelsesprodukter og universelt utformede tilbud. Dette gir økt besøksaktivitet og ringvirkninger for overnatting, servering og lokal handel. Flere prosjekter har etablert eller videreutviklet kommersielle overnattingsplasser i verneverdige bygg og lagt til rette for arrangement, kafédrift og guidede opplevelser.

Flere prosjekter har bidratt til næringsutvikling innen tradisjonshåndverk og bygningsvern. Etablering av faglige nettverk, rådgivning og økt etterspørsel etter kompetanse styrker markedet for håndverkere og andre fagmiljøer som arbeider med kulturhistoriske bygg. Dette støtter lokal sysselsetting og kompetanseoverføring.

Innen landbrukets kulturmiljø viser prosjektene at kunnskap om kulturlandskap og bygningsarv gir grunnlag for nye driftsformer og økt besøksforvaltning. Bedre beitebruk, merforståelse mellom brukergrupper og styrket dokumentasjon åpner for kombinasjoner av landbruksdrift, ombruk og natur- og kulturarvbaserte aktiviteter.

I kystområdene har prosjekter knyttet til sjøbruksbygninger, tradisjonsbåter og handelshistorie gitt nye muligheter for næringsutvikling. Dette omfatter maritim turisme, samarbeid med verneverdige fartøyer, og kompetansebygging for eiere av kystkulturmiljøer.

Flere verdiskapingsprosjekter har utviklet visningsentre og møteplasser som kombinerer formidling med kafédrift, produktutvikling og lokale tjenester. Dette gir varige lokalsamfunns effekter og nye arenaer for kulturarvbasert næringsutvikling.

Fylkeskommunal, kommunal og privat finansiering i søknader til Riksantikvaren om tilskudd

11,5 pst. av søknadene som er sendt inn via Digisak, oppgir at prosjektet også har finansiering fra andre støttegivere. I 2024 ble 1328 søknader om tilskudd og dispensasjoner fra eiere av kulturminner opprettet og sendt inn via Digisak. Dette er en økning på 34 pst. fra 2023.

Verdiskapingsprosjektene er innrettet mot samarbeid med offentlige og private aktører. Det gjenspeiles også i finansieringen. Rapportering fra 33 prosjekter som fikk tilskudd i 2025 viser medfinansiering i form av fylkeskommunale, kommunale og private tilskudd til en verdi av 20,6 mill. kroner. Det utgjør 46 pst. av den totale finansieringen av prosjektene som har fått tilskudd fra verdiskapningsarbeid på kulturminneområdet (post 77). Lønnskostnader i deltakerinstitusjonene og frivillig innsats stimulerer til at kulturarven blir en ressurs i samfunnsutviklingen.

Riksantikvaren har i 2025 videreført og styrket arbeidet med å integrere kulturmiljø som en ressurs i bærekraftig samfunnsutvikling på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Innsatsen har særlig vært rettet mot å synliggjøre hvordan kulturmiljø bidrar til klimatilpasning, beredskap, identitet og lokal verdiskaping. Arbeidet har samtidig styrket samhandling mellom forvaltere og brukere av kulturmiljø.

Se rapportering under prioritering 8 og 9 for å lese mer om kursing av kommuner og ROS-arbeid.

EØS-midlene – internasjonal kunnskapsutveksling og robusthet

Gjennom EØS-midlene deltar norske aktører i internasjonale partnerskap som styrker fagkompetanse og metodebruk i Norge. Arbeidet legger til rette for:

- lokal utvikling basert på aktiv bruk av kulturmiljø
- klimatilpasning og utslippsreduksjoner
- styrket beredskap og motstandskraft

Riksantikvaren er programpartner i seks land og prosjektpartner i beredskapsprosjekter i de baltiske landene, samt i forebyggende vedlikeholdsprosjekter i Slovakia, Tsjekia og Polen. Dette gir overføringsverdi til norsk forvaltning og styrker sektoren samlet sett.

Prioritering nr. 4: Kulturmiljøforvaltningen bidrar til overgangen til en sirkulær økonomi, herunder videreutvikling av kunnskapsgrunnlag og å gi faglige råd.

Styringsparametere for prioritering nr. 4:

- Sirkulær økonomi og energieffektivisering er godt integrert i kulturmiljøforvaltningens tiltak og virkemidler.
- Bruk av Riksantikvarens relevante veiledere og eksempelsamlinger i fylkeskommuner, kommuner og av eiere og forvaltere.

Sirkulær økonomi - kompetansebehov i omstilling av byggebransjen

Bevaring, bruk og ombruk av historiske bygninger – både vernede og ikke-vernede – er et viktig bidrag til å redusere klimagassutslipp og ressursbruk i bygg- og anleggsnæringen. For å lykkes med dette trenger samfunnet håndverkere med kompetanse på reparasjon, istandsetting og tilpasning til ny bruk.

I 2025 har vi fulgt opp Riksantikvarens håndverksstrategi med særlig vekt på håndverks-kompetansens rolle i en sirkulær byggenæring. Dette har ført til nye samarbeid med utdanningssektoren og byggenæringen, i tett dialog med fylkeskommunene og Sametinget.

Riksantikvaren var partner i kampanjen Ung i Bygg og Anlegg, som når om lag 70 pst. av landets ungdomsskoler gjennom Elevkanalen. Kampanjen synliggjør mulighetene innen bygg- og anleggsfagene, inkludert tradisjonelle håndverksfag, og kan på sikt bidra til økt rekruttering.

Håndverksstrategien er tatt inn i regjeringens bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirker. Tilskuddsmidler fra innsatsområde 2 – kunnskap og kompetanse – bidrar til kompetanseheving, flere jobber for tradisjonshåndverkere og kunnskap som kommer bygge- og håndverksbransjen til gode.

Pilotprosjekter som bygger ny kunnskap

Riksantikvaren har støttet og deltatt i pilotprosjekter som bidrar til nytenking og løsninger som kan ansees å legge utenfor det tradisjonelle kulturminnevernet. Et eksempel på dette er prosjektet "Til Vipetangen!" Flytting av bygg til bydel på Brekstad". Flytting av bygninger kan bli et viktig virkemiddel for økt ombruk av eksisterende bygningsmasse, og prosjektet forventes å gi ny kunnskap om metodikk og muligheter for bygg som kan flyttes.

Riksantikvaren deltok også i DOGAs Gnist-innovasjonsprosjekt "Rimelige sentrumsboliger i verneområde". Prosjektet skal gi forslag til modeller for boligutvikling og fortetting basert på eksisterende bygg, med overføringsverdi til andre kommuner.

Energieffektivisering

Økte energikrav til nybygg påvirker også forventningene til eksisterende bygninger. Riksantikvaren ser derfor behov for mer kunnskap og kompetanse om energioppgradering av historiske bygg.

I 2025 har vi arbeidet aktivt med å fremme skånsomme og tilpassede løsninger gjennom saksbehandling, veiledning, eksempelsamlingen og faglig rådgivning. Dette bidrar til at eiere og forvaltere velger effektive tiltak som ivaretar bygningenes kulturhistoriske verdier – selv om energikravene i TEK17 ikke oppfylles fullt ut.

EUs reviderte bygningsenergidirektiv (EPBD) ble sendt på høring i september 2025. I vårt høringsvar understreket vi betydningen av å bevare fleksibiliteten i norsk regelverk slik at energieffektivisering kan tilpasses historiske bygninger. Dette er avgjørende for å sikre riktige løsninger dersom direktivet tas inn i EØS-avtalen.

Bruk av veiledere og eksempelsamling

Se rapportering under prioritering 2 for tall og vurderinger knyttet til bruk av veiledere og eksempelsamlingen.

Nasjonalt mål: Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk

Prioritering nr. 5: Fylkeskommuner, Sametinget og kommuner dokumenterer og registrerer kulturmiljø som grunnlag for kunnskap og tiltak om bevaring av et mangfold av kulturmiljø.

Styringsparametere for prioritering nr. 5:

- Riksantikvarens nasjonale digitale tjenester legger til rette for at fylkeskommuner, Sametinget og kommuner kan dokumentere og registrere kulturmiljø.
- Registreringer og oppdatering av informasjon om fredede kulturminner og kulturmiljø i Askeladden.

Riksantikvaren, fylkeskommunene, Sametinget, kommuner og statlige eiere benytter Askeladden for å registrere og dokumentere kulturmiljø. I 2025 kom deler av Askeladden i en ny utgave basert på moderne teknologi, som er utviklet i tett samarbeid med brukerne. Dette resulterer i en mer brukervennlig løsning for registrering og forvaltning av kulturmiljø. Løsningen er designet med tanke på å gjøre registrering så enkelt som mulig.

Kulturmiljø som inngår i fredningsprosesser registreres fortløpende av fylkeskommunene og Riksantikvaren. Etter hvert som prosessen går framover, legger man til flere detaljer på kart og beskrivelser, og formell status endres i henhold til fredningsvedtak og liknende.

Effekten er at korrekte data for fredede kulturminner i Askeladden gir riktig kunnskapsunderlag for forvaltning og utvikling.

Oversikt som fremmer mangfold i nasjonale kulturmiljøer

Riksantikvaren utarbeider "Oversikt over kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse" som skal være et kunnskapsgrunnlag til bruk i arealforvaltning. Oversikten bygger på det eksisterende NB!-registeret (Nasjonal interesser i by) og KULA-registeret (Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse) og med supplerings av landskap og kulturmiljøer i områder som ikke ble vurdert ved utarbeidelsen av disse, kalt NB+. Arbeidet gir bedre og mer regionalt forankret kunnskap om kulturhistoriske verdier, og det støtter det nasjonale målet om mangfold.

Arbeidet utføres i nært samarbeid med fylkeskommunene og Sametinget, og det bidrar til kunnskap om den rike og mangfoldige kulturhistorien i Norge både regionalt og lokalt. Vi registrerer en stadig økende interesse for oversikten/registrene, og at de i sterkere grad også vektlegges i forbindelse med ulike tiltak som planlegges, som eksempelvis innspill til arealplansaker og energiutbygging.

3.2.2 Oppdrag 2025 for resultatområde Kulturmiljø

Nr.	Oppdrag	Frist	Rapportering
1	<p>Riksantikvaren skal levere forslag til de to neste bevaringsstrategiene, jf. omtale i Prop. 1 S (2024-2025).</p> <p>Oppdraget vil bli spesifisert nærmere i et eget oppdragsbrev.</p>	1. september 2025	<p>Lvert innen fristen.</p> <p>Riksantikvaren leverte forslag til bevaringsstrategier for Bygder og byer og Næring og industri 1. september 2025. Forslagene var basert på Riksantikvarens fagkunnskap og innspill fra ressursgrupper, åpne innspillmøter og én høring.</p>
2	<p>Riksantikvaren skal for bevaringsstrategiene for kystens kulturmiljø og landbrukets kulturmiljø:</p> <p>a) utvikle indikatorer</p> <p>b) gjennomføre nullpunktsmåling</p> <p>Oppdraget vil bli spesifisert nærmere i et møte og et eget oppdragsbrev.</p>	1. april 2025 18. august 2025	<p>Indikatorsett ble levert til KLD 1. april. Disse ble supplert med noen flere indikatorer etter dialog med KLD og Sametinget. Datainnhenting og analysearbeid har pågått siden.</p> <p>Riksantikvaren fremla en skisse for nullpunkttrapportering for KLD 18. august 2025. Etter avtale med KLD ble fristen for nullpunktsmåling utsatt til årsrapport for 2026.</p>
3	<p>Riksantikvarens skal utarbeide en gjennomføringsplan for en evaluering av Norges oppfølging av Faro-konvensjonen. Gjennomføringsplanen må minimum inneholde metodebeskrivelse, forslag til framdriftsplan og forventet ressursbruk. Oppdraget vil bli spesifisert nærmere i et oppstartsmøte.</p>	1. juni 2025	<p>Gjennomføringsplanen ble levert innen fristen. I supplerende tildelingsbrev av 26. juni bestilte KLD oppstart og igangsetting av tiltaket. Anbudet og leveransen baserer seg på gjennomføringsplanen.</p>
4	<p>Riksantikvaren skal utarbeide en gjennomføringsplan for en evaluering av den</p>	1. mars 2025	<p>Gjennomføringsplan for evaluering av den</p>

	lokale organiseringen av verdensarv-arbeidet. Gjennomføringsplanen må minimum inneholde metode-beskrivelse, forslag til framdriftsplan og forventet ressursbruk. Oppdraget vil bli spesifisert nærmere i eget oppdragsbrev.		lokale organiseringen av verdensarv-arbeidet ble levert innen fristen. Riksantikvaren leverte faglig anbefaling om oppføring av "The ship burial landscapes of Viking - Age Nordvegr" på Norges tentative liste for verdensarv. Anbefalingen ble levert 15.12.25.
--	---	--	--

3.2.3 Resultatområde: Polarområdene

Nasjonalt mål: De 100 viktigste kulturminnene og kulturmiljøene på Svalbard skal sikres gjennom forutsigbar og langsiktig forvaltning.

Prioritering nr. 6: Forvaltningen av prioriterte kulturminner og kulturmiljøer på Svalbard er forutsigbar og langsiktig.

Styringsparameter for prioritering nr. 6: Veilede Sysselmasteren i iverksettingen av Kulturminneplan for Svalbard.

Forutsigbar og langsiktig forvaltning av kulturmiljø på Svalbard

Riksantikvaren har det overordnede ansvaret for kulturmiljø på Svalbard og er faglig rådgiver for Sysselmasteren. I 2025 har vi hatt jevnlig dialog og samarbeid med relevante myndigheter for å sikre en forutsigbar og langsiktig kulturmiljøforvaltning.

I 2025 behandlet Riksantikvaren 38 dispensasjonssøknader etter svalbardmiljøloven.

Veiledning og samhandling med Sysselmasteren

Sentrale tema i samarbeidet mellom Sysselmasteren og Riksantikvaren har i 2025 har vært klimaendringer, turisme og forurensning.

Arbeidet med *Kulturmiljøplan for Svalbard* ble midlertidig stilt i bero av KLD. Riksantikvaren står klar til å bistå Sysselmasteren når prosessen tas opp igjen.

Avfall, forurensning og kulturmiljø – nytt samarbeidstiltak

Et viktig tiltak i 2025 var etableringen av prosjektgruppen for *Avfall, forurensning og kulturmiljø*. Gruppen ledes av Riksantikvaren og inkluderer Miljødirektoratet, Norsk Polarinstitutt og Sysselmasteren.

Prosjektgruppen har løftet fram flere viktige temaer, og pekt på at videre samarbeid er avgjørende. Det gjelder mer kjennskap til og behov for rolleavklaring mellom etatene i saker som går på tvers, samordning av arbeid med miljøovervåking (MOV), håndtering av søppelrydding i områder med kulturminner, og forurensning i tilknytning til kulturmiljø.

3.2.4 Prioriteringer på tvers av resultatområdene

Prioritering nr. 7: Miljødata brukes mer effektivt for felles kunnskapsgrunnlag på tvers av sektorer i både offentlig og privat sektor.

Styringsparameter for prioritering nr. 7: Miljødata blir samlet inn, forvaltet og tilgjengeliggjort koordinert og effektivt.

Riksantikvaren arbeider målrettet for å sikre at miljødata innen kulturmiljøforvaltningen samles inn, forvaltes og tilgjengeliggjøres på en koordinert, standardisert og effektiv måte. I tråd med Klima- og miljødepartementets reviderte kunnskapsstrategi legger vi til grunn prinsipper for helhetlig datainnsamling og god forvaltningspraksis som understøtter både faglige prioriteringer og nasjonale kunnskaps- og rapporteringsbehov.

Riksantikvaren har de siste årene hatt følgende seks miljøovervåkningsprogrammer: MOV klima, MOV kulturlag, MOV Bryggen, MOV verneverdig, MOV arkeologi og MOV nasjonale miljømål. I januar 2025 ble miljøovervåkningsprogrammet MOV middelalderbyer med Bryggen i Bergen igangsatt. Dette er en sammenslåing og videreføring av to tidligere miljøovervåkningsprogrammer (MOV kulturlag og MOV Bryggen). Programmet overvåker kulturlag og miljøforhold i middelalderbyene og på Bryggen. Sluttrapporten for det tidligere MOV-kulturlag viser ustabile forhold ved to av tre overvåkingpunkter i Bergen, mens Bryggen i hovedsak har gode forhold, med enkelte unntak.

Programmet Status- og tilstandsovervåking av automatisk fredete kulturminner (MOV arkeologi) ble i 2025 utvidet fra 10 til 15 kommuner. Kontrollregistreringene som ble utført i 2025 i Tromsø, Trondheim og Horten viser at: I Horten er skogbrukstiltak og fritidsaktiviteter de største truslene, i Trondheim er kulturminner i kant- og overgangssoner mellom ulike arealbruk særlig utsatt og i Tromsø skyldes tap/skade hovedsakelig menneskelig aktivitet.

Våren 2025 leverte Riksantikvaren som svar på bestilling fra KLD en gjennomgang av midler som er tildelt over kap. 1410 post 21 Miljødata. Gjennomgangen inneholdt en plan for utvidelse av eksisterende miljøovervåkningsprogrammer (MOV), en plan for nye programmer og en plan for nye aktiviteter: Kartlegginger og mulighetsstudie. Gjennom en utvidelse av miljøovervåkningsprogrammene (MOV) ønsker Riksantikvaren å videreutvikle datagrunnlaget som benyttes til å dokumentere tilstand, endringer og effekter av virkemiddelbruk. MOVdata struktureres og kvalitetssikres i tråd med felles metodiske standarder for miljødata og gjøres tilgjengelige på måter som legger til rette for effektiv gjenbruk, kunnskapsdeling og etterprøvbarehet i forvaltningen. Arbeidet med nytt mål- og rapporteringssystem for bevaringsstrategiene med nye indikatorer og nullpunktmåling sluttføres i 2027. Prosjektet vil øke sektorens bruk av miljødata og evnen til måloppfølging og risikovurdering.

FoU-aktiviteten er en sentral del av arbeidet med å utvikle, supplere og kvalitetssikre miljødata. Gjennom den årlige FoU-utlysningen bidrar Riksantikvaren til systematisk kunnskapsoppbygging, tverrfaglig problemløsning og metodisk utvikling som understøtter forvaltningens kunnskapsbehov. Årets utlysning på 2,3 mill. kroner resulterte i 25 prosjektforslag og dekket 14 identifiserte kunnskapsbehov. Seks nye

prosjekter ble igangsatt. Prosjektene svarer på konkrete kunnskapsbehov knyttet til både datagrunnlag, metodikk og forvaltningsrelevans.

FoU-aktiviteten bidrar med dette til å supplere overvåkingsdata, utvikle nye metoder og styrke kvaliteten i datagrunnlaget for kulturmiljøforvaltningen. Riksantikvarens FoU-seminar i juni 2025 var et viktig tiltak for å styrke dialogen mellom forskning og forvaltning, og for å sikre at kunnskapsproduksjonen har høy nytteverdi og tydelig forvaltningsrelevans.

Riksantikvaren arbeider også aktivt for økt samordning med nasjonale og internasjonale partnere i utviklingen av statistikk og kunnskapsgrunnlag på kulturmiljøområdet. Dette omfatter blant annet vurdering av deltakelse i større europeiske satsinger som European Collaborative Cloud for Cultural Heritage (ECCCH), der et bredt samarbeid er under utvikling. Samlet sett bidrar dette til at innsamling, forvaltning og tilgjengeliggjøring av miljødata skjer samordnet, effektivt og i tråd med nasjonale og europeiske føringer.

[Prioritering nr. 8: Kommunene tar i større grad hensyn til vesentlige regionale og nasjonale klima- og miljøinteresser i sin arealforvaltning.](#)

Styringsparameter for prioritering nr. 8: Kommunene har kunnskap, verktøy og veiledning som legger til rette for at viktige klima- og miljøinteresser jf. rundskriv T-2/16 tas hensyn til i arealforvaltningen.

Riksantikvaren har i 2025 arbeidet systematisk med å styrke kommunenes og fylkeskommunenes kompetanse på kulturmiljøforvaltning gjennom målrettet veiledning, tilskudd og kunnskapsformidling. Selv om vi ikke har et fullstendig tallgrunnlag som dokumenterer kommunenes kunnskapsnivå, viser årets aktiviteter og utviklingstrekk at kapasiteten og innsikten i sektoren øker.

Veiledning og formidling til regionalt og lokalt nivå

For å sikre en god forvaltning av kulturmiljø er det sentralt at både kommuner og fylkeskommuner/Sametinget er oppdatert både med hensyn til virkemidler og til hvorfor kulturmiljø er en viktig ressurs i samfunnsutviklingen. KIK-kurs for kommunene ble gjennomført i fire fylker i løpet av året. Informasjon og veiledning til både lokalt og regionalt nivå er en kontinuerlig oppgave om kulturmiljø skal sikres for framtidige generasjoner. I 2025 gjennomførte vi kurs i Akershus, Vestfold, Østfold og Troms i samarbeid med fylkeskommunene og Sametinget for å styrke kompetanse, rolleforståelse og dialog mellom forvaltningsnivåene. Riksantikvaren gir også KIK-tilskudd til fylkeskommunene og Sametinget for kompetanseheving rettet mot kommunene, et arbeid som er nødvendig på grunn av høy turnover og stadig nye krav i samfunnsutviklingen. Blant tiltakene er Akershus fylkeskommunes digitale kurs for kommunene, som gjør det mulig å nå mange saksbehandlere samtidig og gi oppdatert kunnskap om kulturmiljø og arealplanlegging uten reisebehov eller stor ressursbruk.

Riksantikvaren sendte i 2025 ut en spørreundersøkelse til kursdeltakere, og 30 pst. har svart på evalueringen. Blant kursdeltakerne fra 2025 som svarte på undersøkelsen oppgir nær halvparten at kulturmiljø diskuteres oftere i deres enhet. 88 pst. er enig/helt enig i at de er blitt sikrere i rollen som forvalter av kulturmiljø, 79 pst. oppgir at de har etablert et relevant faglig nettverk, og 73 pst. er blitt sikrere i bruk av plan- og bygningsloven som verktøy. Alle respondentene fra 2025 oppgir at kurset svarte på et kompetansebehov.

Åpne kommentarer tyder på økt bevissthet, tettere dialog med regionale myndigheter og enkelte praksisendringer, blant annet flere høringer og tidligere involvering.

I 2025 besøkte riksantikvar Hanna Geiran fire fylkesutvalg/fylkesting med innlegg om kulturmiljø som ressurs i samfunnsutviklingen. Møteserien fortsetter i 2026.

Tilskudd til planer gir effekt

Riksantikvaren har i 2025 gitt tilskudd til 38 kommuner som i hovedsak skal gjennomføre nødvendige revisjoner og ferdigstilling av kulturmiljøplaner. I tillegg prioriteres kommuner som vektlegger å gjennomføre ROS-analyser for kulturmiljø basert på Riksantikvarens nye ROS-veileder. Effekten av arbeidet de siste årene har ført til en økning i antall søknader fra kommuner til kulturmiljøplaner, og siste års vektlegging av ROS-analyser har ført til at disse kommunene arbeider aktivt med ROS-analyser av kulturmiljø.

Se rapportering under prioritering 9 for å lese mer om ROS-analyser.

Verdensarv er nå eget punkt i innsigelsesrundskrivet

I Rundskriv T-2/16 *Miljøforvaltningens innsigelsespraksis*, er innslagspunktene for innsigelse nærmere definert. Dokumentet ble revidert i 2025, og kulturmiljøtema har nå tre kapitler i rundskrivet: *Verdensarv*, *Kulturminner og kulturmiljøer* og *Landskap* der verdensarv nå er blitt eget kapittel. Dette forventes å bidra til synliggjøring av verdensarvverdiene i forbindelse med arealplanlegging, et behov som vi vurderer har økt de siste årene sett i lys av økt antall innsigelsessaker med henvisning til konflikter med verdensarv.

[Prioritering nr. 9 Kulturmiljøforvaltningen bidrar til effektiv og samordnet innsats på tvers av sektorer for å forebygge og redusere tap av og skade som følge av klimaendringene.](#)

Styringsparametere for prioritering nr. 9:

- Bruk av Riksantikvarens veiledere og eksempelsamlinger i fylkeskommuner, kommuner og av eiere og forvaltere.
- Kvalitativ vurdering av fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med kulturmiljø i ROS-analyser.

Bruk av veiledere og eksempelsamling i fylkeskommuner, kommuner og av eiere og forvaltere

Se rapportering under prioritering 2 for tall og vurderinger knyttet til bruk av veiledere og eksempelsamlingen.

Fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med kulturmiljø i ROS-analyser

I 2025 har Riksantikvaren styrket arbeidet med klimatilpasning og beredskap i kulturmiljøforvaltningen. Innsatsen er rettet mot både kommuner, fylkeskommuner og statlige sektorer, med mål om å forebygge tap og skade på kulturmiljø som følge av klimaendringer. Et sentralt tiltak dette året var lanseringen av *Metodeveileder for risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) av kulturmiljø*. Veilederen er mye lest og lastet ned, noe som viser at den dekker et viktig behov i sektoren. Presentasjoner i webinarer for blant annet fylkeskommunene Vestland, Akershus, Buskerud og Rogaland har gjort metoden bedre kjent og lagt grunnlag for lokal forankring og samarbeid på tvers av sektorer.

Kommunene har lenge manglet både ressurser og kompetanse til å gjennomføre ROS-analyser for kulturmiljø, og kulturmiljø har i liten grad vært inkludert i kommunenes helhetlige ROS-analyser. For å møte disse utfordringene har Riksantikvaren utviklet nytt veiledningsmaterieill, arrangert nettseminarer og levert faglige innlegg i 2024 og 2025. I 2025 fikk 19 kommuner kompetansemidler til å gjennomføre analyser basert på den nye metodeveilederen. Flere kommuner startet sine ROS-analyser i 2025, mens enkelte analyser var i gang allerede fra 2024. Riksantikvaren vil følge opp arbeidet videre med faglig støtte og veiledning.

Også fylkeskommunene har en viktig rolle i beredskapsarbeidet. Fylkeskommunene er ikke pålagt å gjennomføre egne ROS-analyser for kulturmiljø, men statsforvalteren utarbeider fylkesROS. Flere fylkeskommuner arbeider nå aktivt med å definere sin rolle i beredskapslandskapet og ønsker å finne gode måter å støtte kommunene på i ROS-arbeidet. Pilotprosjekter med Innlandet og Vestfold og Telemark fylkeskommuner bidrar til erfaringsdeling og metodeutvikling. Opplæringen av alle fylkeskommuner og Sametinget er viktig for videre veiledning av kommunene, og den gjør det mulig å identifisere risiko tidligere og gjennomføre mer målrettede forebyggende tiltak.

Selv om ROS-arbeid for kulturmiljø fortsatt er et fagområde i utvikling, viser erfaringene fra 2025 at satsingen gir effekt, og at ressursbruken bidrar til å nå nasjonale målsettinger.

Kunnskapsgrunnlag og prioritering

I 2025 satte Riksantikvaren i gang en naturfarekartlegging som sammenstiller NVEs faresonekart med kulturminnedata. Dette arbeidet vil i 2026 gi et langt bedre kunnskapsgrunnlag for prioritering av innsats, og det vil styrke både kommunenes og statlige aktørers evne til forebygging.

Riksantikvaren deltar i ekspertgruppen for natur og kulturmiljø i arbeidet med Nasjonal klimasårbarhetsanalyse som ledes av Miljødirektoratet. Riksantikvaren sitter også i direktoratgruppa for klimatilpasning, og skal slik bidra til å sikre integreringen av kulturmiljøperspektivet i nasjonale prosesser.

3.2.5 Oppfølging av bevaringsstrategiene

Nullpunkt

Riksantikvaren har utviklet forslag til indikatorer som skal bidra til å vurdere måloppnåelsen for bevaringsstrategiene. Forslagene ble vedtatt av Klima- og miljødepartementet i 2025. Nullpunktsrapporteringen sammenstiller data for effektmålene innen alle innsatsområder og deltemaer.

Nullpunktet blir utgangspunktet for videre årlig rapportering og vil over tid gi et statusbilde som gjør det mulig å styre innsatsen mot tiltak som gir størst effekt og dermed sikre måloppnåelse for alle deler av strategiene.

Det er til sammen **98 unike indikatorer** for bevaringsstrategiene for kysten og landbruket. «Unike» betyr at indikatorer som også inngår i innsatsområdet *Urfolk og nasjonale minoriteter* kun telles én gang, selv om de dekker flere innsatsområder.

- Av **58 indikatorer** for kysten er **32 indikatorer** (55 pst.) relevante for innsatsområdet *Urfolk og nasjonale minoriteter*.
- For landbruket gjelder dette **15 av 40 indikatorer** (38 pst.).

Det store omfanget indikatorer krever også et variert sett med kilder. Data er derfor hentet fra en rekke interne og eksterne kilder. Blant de interne kildene er databasen Askeladden brukt for å dekke omfang av forskjellige typer kulturminner, mens Digisak er brukt for å tallfeste tilskudd og blant annet Riksantikvarens egen eksempelsamling er brukt for å gi et bilde av hvilke deltema innenfor de to bevaringsstrategiene som får mest oppmerksomhet. Videre har miljøovervåkningsprogrammene hatt særlig stor nytte i å tallfeste tilstanden på forskjellige kulturminner, både langs kysten og i landbruket.

De eksterne datakildene er hentet fra både offentlige og private aktører slik som Geonorge, Kartverket og flere direktorater. Videre er data om medieomtale innenfor hvert deltema samlet gjennom en medieovervåkningsplattform.

En utfyllende liste av kilder, indikatorer og måling av disse vil bli presentert i en egen digital rapport. Nullpunktsrapporten viser ikke utviklingstrender - det vil komme til syne i senere årlige rapporteringer.

3.2.6 Tilskuddsforvaltning

Forvaltning av de ulike tilskuddsordningene utgjør en stor andel av de samlede utbetalingene over Riksantikvarens budsjett i 2025. Andelen vil stige i årene fremover på grunn av økte tilskuddsmidler til kulturhistoriske verdifulle kirkebygg (Kirkebevaringsfondet).

Tilsagnsfullmakten for 2025 ble fordelt i 2024, med totalt 44 mill. kroner.

Kap./post	Tilskuddspost	Bevilgning	Utbetalt
088261 (Kirkebevaringsfondet)	Fredete og verneverdige kirkebygg	26 715 000	24 116 448
88360 (Kirkebevaringsfondet)	Kulturhistorisk verdifulle kirkebygg	183 869 000	105 795 441
141070	NIKU nasjonale oppgaver	5 774 000	5 774 000
Post 60	Kulturminnearbeid i kommunene	14 406 000	14 406 000
Post 70	Automatisk fredede og andre arkeologiske kulturminner	41 952 000	42 681 598
Post 71	Fredete kulturminner i privat eie	153 459 000	152 488 999
Post 72	Tekniske og industrielle kulturminner	62 798 000	64 130 000
Post 73	Bygninger og anlegg fra middelalder og brannsikring	47 850 000	61 421 520
Post 74	Fartøyvern	76 472 000	76 372 791
Post 75	Fagutvikling i fartøyvernet	18 886 000	19 173 554
Post 76	Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder	18 534 000	18 534 000
Post 77	Verdiskaping på kulturmiljøområdet	11 986 000	7 530 296
Post 79	Verdensarven	56 785 000	61 795 121
Totalt		719 486 000	654 219 768

Tabell 3 viser bevilgninger og utbetalinger på tilskuddspostene i 2025.

Oversikt over tilskuddsposter og tilskuddsordninger

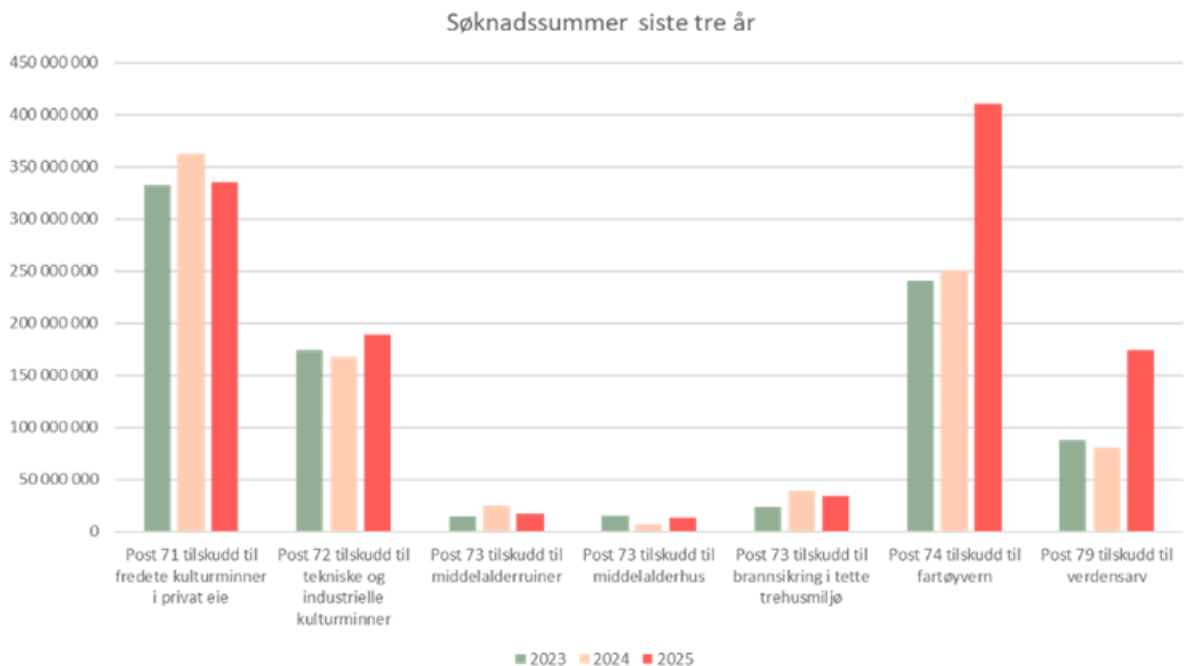
Både fylkeskommunene, Sametinget og Riksantikvaren mottar og behandler søknader om tilskudd. Tabellen under viser det totale antallet søknader og søknadssummer på tilskuddsordningene under kapittel 1429, som går til ulike typer aktører utenfor kulturmiljøforvaltningen (både privatpersoner, næringsdrivende, ideelle organisasjoner, museer og andre fagmiljø).

Tilskuddspost og -ordning	Antall søknader	Søknadssummer	Gitt tilskudd	% dekning
Post 71 fredete kulturminner i privat eie	485	335 524 768	148 488 935	44 %
Post 72 tekniske og industrielle kulturminner	85	189 243 311	64 130 000	34 %
Post 73 middelalderruiner	25	17 325 674	15 422 000	89 %
Post 73 middelalderhus	34	13 350 953	11 000 000	82 %
Post 73 brannsikring tette trehusmiljø	43	34 435 977	18 972 788	55 %
Post 73 kirkekunst	27	13 800 000	5 993 089	43 %
Post 73 vedlikehold av stavkirker *	19	11 760 588	5 200 000	44 %
Post 73 sikring av stavkirker	15	-	9 297 784	
Post 74 fartøyvern	166	410 279 233	63 872 791	16 %
Post 75 fagutvikling i fartøyvernet	28	24 612 685	18 123 775	74 %
Post 77 verdiskaping	112	54 732 681	11 520 000	21 %
Post 79 verdensarv	139	174 290 240	61 800 890	35 %
Total	1 178	1 279 356 110	433 822 052	

*Søknadssum er ikke oppgitt for sikring av stavkirker, fordi denne ordningen er organisert annerledes enn de øvrige.

Tabell 4 viser det totale antallet søknader og søknadssummer på tilskuddsordningene under kapittel 1429, som går til ulike typer aktører utenfor kulturmiljøforvaltningen (både privatpersoner, næringsdrivende, ideelle organisasjoner, museer og andre fagmiljø).

Figur 3 viser søknadssummer inn til fylkeskommunene de siste tre år.

142960 Kulturmiljøkompetanse i kommunene

Tilskudd til kulturminnearbeid i kommunene (fra post 60) har gått til ROS-analyser og til utarbeidelse og ferdigstilling av kulturmiljøplaner i kommunene. Det er også gitt tilskudd fra posten til ulike kompetansetiltak og satsinger som fylkeskommunene og Sametinget har ansvar for. Elleve fylkeskommuner, Sametinget og 43 kommuner søkte om tilskudd fra posten i 2025.

Tilskuddene bidrar til økt engasjement og kunnskap om kulturmiljø i kommunene. Kurs og kompetansetiltak har hatt god oppslutning. Gjennom ROS-analysene bidrar tilskuddene til økt beredskap for å sikre kulturarven.

142970 Automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner

Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner (post 70) har gått til arkeologiske arbeider i henhold til statens forpliktelser etter kulturminneloven og til myndighetsoppgaver ved de arkeologiske forvaltningsmuseene og sjøfartsmuseene. Det er også gitt tilskudd til sikringsundersøkelser. Midlene har sikret kulturminneverdier og kunnskap gjennom å utbedre og dokumentere kulturminner som er blitt skadet.

Det er gitt tilskudd til bergkunst og andre arkeologiske kulturminner og kulturmiljø. Fylkeskommuner, Sametinget og arkeologiske forvaltningsmuseer fikk tilskudd fra posten til dokumentasjon, sikring, skjøtsel og formidling. Gjennom samarbeid og samfinansiering av dette, har tilskuddene bidratt til lokalt engasjement. Formidling av samiske språk og kulturarv ivaretas gjennom Sametingets prosjekter.

Det er behandlet 94 saker, der grunneiere og private finnere mottar finnerlønn. Dette utgjør i 2025 en samlet utbetaling på 420 500 kroner. Ordningen bidrar til høyere innleveringsgrad av funn, og en sikring av viktig vitenskapelig kildemateriale. Hovedvekten av finnerlønnssakene skyldes metallsøkeraktivitet.

Se rapportering under del 3.2.7 Andre oppgaver – Arkeologi for detaljert informasjon om **Bruk av tilskudd til bevaring av automatisk fredete og andre arkeologiske kulturmiljø.**

142971 Fredete kulturminner i privat eie

Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap (post 71) har gått til vedlikehold og istandsetting av fredete kulturmiljø.

Søknader fra privatpersoner ble prioritert. De utgjorde om lag 50 pst. av søknadssummen.

Tilskudd har også gått til å dekke merkostnader knyttet til krav som blir stilt til antikvarisk utførelse av tiltak. Antallet krav med forankring i kulturminneloven økte i 2025 sammenlignet med 2024.

Tilskuddene bidrar til at private eiere kan få utført særlig tyngende vedlikeholdsoppgaver og til å bedre den tekniske tilstanden til kulturmiljøene. De bidrar også til å opprettholde og utvikle håndverkskompetanse gjennom at det stilles krav om kompetanse i prosjekter som får tilskudd og gjennom at riktig håndverkskompetanse ofte blir tillagt stor eller avgjørende betydning ved tildelingen.

142972 Tekniske og industrielle kulturminner

Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner (post 72) har gått til sikring, istandsetting og vedlikehold av tekniske og industrielle kulturminner.

Søknader fra de 15 anleggene fra bevaringsprogrammet ble prioritert. Behovene til disse anleggene ble sett opp mot søknader fra anlegg utenfor bevaringsprogrammet. Antallet søknader fra andre anlegg var økt siden 2024, noe som bidrar til postens mål om å øke kunnskapen om mangfoldet av tekniske og industrielle kulturminner. Om lag 80 pst. av midlene gikk til anlegg fra bevaringsprogrammet og 20 pst. til anlegg utenfor.

Tilskuddene har gått til både istandsetting og forvaltning, drift og vedlikehold. De bidrar derfor i stor grad til aktiv bruk i tillegg til bevaring av anleggene. Ved å legge til rette for aktiv bruk og formidling av maskinparker og produksjonslinjer, bidrar tilskuddene til opplevelse og engasjement.

142973 Bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring

Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalder og brannsikring (post 73) har gått til sikring, vedlikehold og dokumentasjon av stavkirker, istandsetting av middelalderhus, konservering av middelalderruiner, kirkekunst og brannsikring av tette trehusmiljø.

Tilskuddene har gitt stavkirkene beskyttelse mot vær, vind og slitasje gjennom midler til tjærebreing.

Midlene til ruinkonservering har bidratt til økt opplevelse og engasjement gjennom at de er rettet mot tilrettelegging og formidling i tillegg til konservering og skjøtsel.

For både ruiner, middelalderhus, kirkekunst og stavkirker har tilskuddene bidratt til å opprettholde og styrke kunnskap ved at en del av midlene har gått til prosjekter som legger vekt på å bringe håndverkstradisjoner videre.

Tilskuddene til brannsikring av tette trehusmiljø har bidratt til utarbeidelse og oppdatering av brannsikringsplaner, og til målrettet innsats for at brann skal oppdages raskt og for å hindre spredning.

142974 Fartøyvern

Tilskuddene til fartøyvern (post 74) har gått til vernete og fredete fartøy.

I tillegg til tilskudd til fartøy, får Norsk Forening for Fartøyvern grunntilskudd fra denne posten, jf. Prop. 1 S.

Mange av fartøyene som har mottatt tilskudd er eid og forvaltet av foreninger og organisasjoner. Tilskuddene har derfor støttet og stimulert frivillig engasjement samtidig som de har bidratt til å bevare kulturhistorisk verdifulle fartøy. Tilskuddene har også bidratt til å opprettholde og styrke håndverkskunnskap. Dette skjer både gjennom at det blir lagt vekt på å bruke riktig kompetanse i prosjektene og ved at de nasjonale fartøyvernssentrene har medvirket i flere av prosjektene som har fått tilskudd fra posten.

142975 Fagutvikling i fartøyvernet

Tilskudd til fartøyvernssentrene (post 75) har gått til de tre nasjonale fartøyvernssentrene og andre fagmiljø innen fartøyvernet. De tre nasjonale fartøyvernssentrene har fått tilskudd både til kjerneoppgaver som følger av statusen som nasjonale sentre innen fartøyvern og til fagutviklingsprosjekter, mens andre fagmiljø har fått tilskudd til fagutviklingsprosjekter.

Tilskuddene bidrar til å opprettholde og utvikle fagkunnskap som er viktig for antikvarisk istandsetting og for vedlikehold av vernete og fredete fartøy.

142977 Verdiskaping

Tilskudd til verdiskapingsarbeid på kulturminneområdet (post 77) ble fra og med 2025 rettet mot prosjekter som støtter en eller flere av bevaringsstrategiene. Det ble gitt tilskudd til prosjekter som faller inn under bevaringsstrategiene for landbrukets kulturmiljø og kystens kulturmiljø.

Tilskuddene har bidratt til økt bruk og bevaring gjennom prosjekter som legger til rette for blant annet ny bruk av naust, sjøhus og andre sjøbruksrelaterte bygninger, og for bevaring gjennom bruk av jordbruksbygninger.

142979 Verdensarv

Tilskudd til verdensarven (post 79) har gått til privatpersoner, næringsdrivende, kommuner, organisasjoner og museer i de åtte verdensarvområdene. Hovedtyngden av tilskuddene ble gitt til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturmiljø i verdensarvområdene. Det ble også gitt tilskudd til forvaltning, formidling og kunnskapsutvikling.

En økning i søknader tyder på et økt engasjement blant forvaltning og eiere, og viser et økende behov for tiltak. Tilskuddsordningene har vært avgjørende for verdibevarende innsats, men søknadsomfanget synliggjør samtidig et betydelig og voksende etterslep i vedlikehold og istandsetting, som krever langsiktig og fortsatt målrettet innsats.

Kirkebevaringsfondet

Se rapportering om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg i 2025 i vedlegg 3, årsrapport for Kirkebevaringsfondet.

3.2.7 Andre oppgaver

I tillegg til prioriteringene i tildelingsbrevet, utfører Riksantikvaren faste- og myndighetsoppgaver som er grunnleggende for å ivareta kulturmiljøforvaltningens ansvar og samfunnsoppdrag.

Dette kapittelet gir en samlet oversikt over arbeidet med innsigelser og klagesaker, beredskap, arkeologiske forvaltningsoppgaver, fredning, internasjonalt samarbeid, rapportering på miljøstatus og forvaltning av kirkesaker.

Innsigelser og klager

Innsigelse er et sentralt virkemiddel for å sikre at nasjonale og viktige regionale hensyn blir ivaretatt i kommunal planlegging.

I 2025 fikk Riksantikvaren oversendt 14 plansaker fra fylkeskommunene for vurdering. I ti av disse valgte Riksantikvaren å reise innsigelse fordi planforslagene innebar vesentlig risiko for tap av kulturmiljøverdier. I tre saker vurderte vi at innsigelse ikke var nødvendig, og i én sak ble planforslaget endret slik at innsigelse ikke lenger var aktuelt.

Tallene for 2021–2025 viser at antall innsigelser fra Riksantikvaren varierer noe fra år til år, med flest saker i 2024 med 11 innsigelser.

Den største andelen av innsigelsene gjelder reguleringsplaner. I 2025 var to av innsigelsene knyttet til kommuneplaner, åtte gjaldt reguleringsplaner. Flere saker ender med at kommunene endrer planene i tråd med Riksantikvarens krav, særlig i 2023 og 2024. Gjennom perioden er én sak avgjort i Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), i 2021.

Vi ser av tallene fra perioden at det er økt antall saker der det pågår dialog med kommunene før en eventuell formell avklaring. Fra én slik sak i 2022 øker antallet til åtte i 2025, noe som viser at flere prosesser håndteres gjennom dialog underveis.

Antall klager på vedtak knyttet til kulturminneloven og plan- og bygningsloven, varierer gjennom perioden, med få saker i årene 2021–2023, ingen i 2024 og en klar økning til fem klager i 2025.

Riksantikvaren får jevnlig medhold hos Statsforvalteren (jf. klager på plan- og bygningsloven) med én sak årlig fram til 2023 og to saker i 2025, samtidig som én sak i 2023 ender med en alternativ løsning. Fra 2025 ligger to klager fortsatt til behandling i kommunen, og én klage er imøtekommet.

Klagesaker 2025	
Arkeologi	19
Bygninger	15
Områdefredning	1
Statlig	3
Midlertidig fredning	2
Fredningsvedtak	1
Kulturmiljø	2
Tilskudd	18
Fredningsvedtak	1
Innsyn	1

Tabell 5 viser antall klager Riksantikvaren har behandlet i 2025.

Klagesaker

Tabellen over viser fordelingen av klagesaker som er knyttet til ulike overordnede fagområder. Klagesakene gjelder kostnadsdekning ved inngrep i arkeologiske objekter/lokalteter som er automatisk fredet, eller klager på rettevedtak koblet til ulovlige inngrep i slike. Dernest gjelder klagesakene både midlertidige fredningsvedtak, fredningsvedtak og dispensasjon fra fredning for fredete byggverk/anlegg i privat eller i statlig eie, eller i fredet kulturmiljø. I tillegg kommer klager på avslag om tilskudd. Utover dette ble det behandlet en klage på avslag om innsyn etter offentleglova.

Anmeldelser

Kulturmiljøforvaltningen anmeldte 34 saker om kulturmiljøkriminalitet i 2025. Riksantikvaren har anmeldt fem av sakene, og vi har fulgt opp og bistått fylkeskommunene og politiet ved behov i øvrige saker. Anmeldelser av kulturmiljøkriminalitet er vesentlig for å synliggjøre omfanget og typer lovbrudd på kulturmiljøfeltet. Dette igjen gir et kunnskapsgrunnlag for å kunne arbeide med å motvirke fremtidige lovbrudd.

Beredskap for kulturarv

Riksantikvaren har en viktig rolle med å definere og tydeliggjøre hvordan beredskap for kulturarven kan styrkes. Som nasjonal koordinator for *Haag-konvensjonen om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt (1954)* og *annen protokoll (1999)*, er Riksantikvaren en sentral aktør i styrkingen av beredskap for kulturarv i sammenheng med kriser og krig. Riksantikvarens arbeid i 2025 har vært rettet mot å belyse behovet for et kunnskaps- og systemløft for beredskap for kulturarv, og mot å synliggjøre kulturarvens rolle i sivilsamfunnet og dermed som del av totalberedskapen.

Beredskap for kulturarv er en pågående utviklingsoppgave. Samarbeidet med Kulturdirektoratet, Forsvarsbygg og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap bidro til nye og nødvendige tiltak, som å legge til rette for en stor øvelse i 2026.

Riksantikvarens arbeid med kunnskapsformidling, nettverksbygging og tverrsektorielt samarbeid på tvers av nivåer og sektorer, har bidratt til å styrke den nasjonale bevisstheten om beredskap for kulturarv. Forvaltningen har begynt å ta større ansvar og igangsatt konkrete beredskapstiltak, som å etablere arbeidsgrupper og utarbeide beredskapsstrategier på fylkesnivå og ROS-analyser på kommunenivå.

Riksantikvarens innsats inkluderer også bidrag til akademiske diskusjoner og forskningsprosjekter både nasjonalt og internasjonalt, som igjen har bidratt til økt kunnskap om temaet. I tillegg har det internasjonale statspartssamarbeidet bidratt til å legge til rette for tettere samarbeid når krisen måtte inntreffe.

Naturfare – brann/brannsikring

Riksantikvaren har gitt tilskudd til brannsikring av stavkirkene og tette trehusmiljø fra post 73. I tillegg utfører vi saksbehandling og rådgivning overfor kirker som ikke omfattes av disse tilskuddsordningene.

Riksantikvaren har videre bistått med rådgivning til kirkeiere som ønsker å etablere brannsikring- og slokningsanlegg i kirker som ikke omfattes av de ovennevnte tilskuddsordningene. Vi hjelper kirkeiere med å installere anlegget på en skånsom måte, og med å finne de beste føringsveiene som

kan gjenbrukes ved fornyelse av sikringsystemene. Riksantikvaren er opptatt av både estetikk og funksjonalitet i disse vurderingene.

Les mer om beredskap under overordnet prioritering (3.1) Klima og miljø, og under prioritering nummer 3.

Arkeologi

Bruk av tilskudd til bevaring av automatisk fredete og andre arkeologiske kulturmiljø

Tilskuddsordningene for automatisk fredete og andre arkeologiske kulturmiljøer (post 70) er et virkemiddel for å sikre at viktige arkeologiske kulturminner bevares, forvaltes og formidles på en måte som støtter de nasjonale målene for kulturmiljøpolitikken. Gjennom målrettet bruk ivaretas både akutte behov og langsiktig ressursforvaltning, der dokumentasjon, sikring og tilrettelegging står sentralt. I 2025 ble det utbetalt 43 mill. kroner over post 70, fordelt på flere ordninger som samlet bidrar til økt kunnskap, bedre beskyttelse og bredere tilgang til landets arkeologiske kulturarv.

Tilskuddsordning	Tilskudd
Utbetaling av tilskudd fordi det foreligger særlige grunner	7 962 144
Utbetaling av tilskudd knyttet til mindre private tiltak	15 129 196
Utbetaling av tilskudd til skjøtsel og tilrettelegging/tidl. BARK	1 854 721
Utbetaling av tilskudd til sikring av bergkunst/tidl. BERG	5 345 967
Utbetaling av tilskudd til sikring av arkeologiske kulturminner	4 429 295
Utbetaling av tilskudd til sjøfartsmuseene	7 195 000
Utbetaling av tilskudd til universitetsmuseene	661 478
Utbetaling av finnerlønn	420 150
SUM	42 997 951

Tabell 6 viser hvordan bevilgningen er disponert som grunnlag for måloppnåelse på arkeologifeltet.

Mindre private tiltak og særlige grunner

Staten dekker kostnadene til arkeologiske undersøkelser ved mindre, private tiltak eller ved andre særlige grunner. Ordningen hindrer at tiltakshaver må bære urimelige kostnader. I 2025 ble det utbetalt 23 mill. kroner til 48 søknader om hel eller delvis dekning av slike undersøkelser. Halvparten gikk til dekning av tiltak i landbruket, slik som nydyrking, bygging av landbruksvei og drenering. Ordningen dekker også utgifter i forbindelse med bygging av eneboliger mv. til privat bruk.

Statlig kostnadsdekning gir flere viktige samfunnseffekter. Ordningen fjerner en tung og uforutsigbar kostnad for mange tiltakshavere og gir bedre rammevilkår for små prosjekter. Den gjør det lettere for bønder å utvikle eiendommene sine i tråd med regelverket og støtter opp under målet om økt matproduksjon. Samtidig bidrar ordningen til dokumentasjon og mer kunnskap om kulturminner og kulturmiljøer i hele landet.

Skjøtsel og tilrettelegging av arkeologiske kulturminner

Bevaringsprogrammene for bergkunst (BERG) og utvalgte arkeologiske kulturminner (BARK) opphørte ved utgangen av 2024, men prosjekter som fikk tilskudd i 2024 ble videreført i 2025. Det er behov for å ivareta investeringene og videreføre innsatsen, og statsbudsjettet for 2025 la til rette for nye tilskudd til oppgaver som tidligere lå under programmene. Totalt ble det utbetalt 7,2 mill. kroner til sikring, skjøtsel, dokumentasjon, formidling og tilrettelegging for publikum av bergkunst og andre

arkeologiske kulturminner, fordelt på 94 prosjekter. Tilskuddsmidlene bidrar til bedre bevaring gjennom skjøtsel og sikringstiltak, oppdatert informasjon, kunnskap og tilgjengeliggjøring. Ikke minst bidrar lokal og regional samfinansiering og samarbeid, frivillig innsats og lokal forankring av prosjektene, til et økt engasjement for arkeologiske kulturminner. Kunnskapsnettverk i forvaltningen ble også ivaretatt gjennom skjøtelsesseminar i Fredriksstad.

Sikring av arkeologiske kulturminner og fonnefunn

I 2025 utbetalte Riksantikvaren 4,4 mill. kroner til sikringsundersøkelser av automatisk fredete kulturminner i akutt eller økende fare for å bli skadet eller ødelagt. Dette omfatter sikring av to gravminner i dyrka mark i Ørland kommune, som ble funnet med metallsøker, og som sto i fare for å bli ødelagt ved neste pløying. Undersøkelsene resulterte i funn av to sjeldent godt bevarte skjeletter fra 800–900-tallet, og de avdekket hittil ukjent bruk av kamskjell i en gravkontekst.

Når fonner smelter, kommer nye funn fra førreformatorisk tid til syne. Disse gir oss unik kunnskap om ressursbruk, aktivitet og ferdsel i fjellet og har stort formidlingspotensial. I 2025 ga Riksantikvaren tilskudd til å dokumentere et helt unikt fangstanlegg i Aurlandsfjellet, oppdaget av en privatperson. Funnet skapte stor oppmerksomhet både nasjonalt og internasjonalt, og ble kåret til Årets funn på Norsk Arkeologmøte.

Ekstremværet Amy i oktober 2025 påførte arkeologiske kulturminner store skader flere steder i Norge. Gravminner og gravfelt fra jernalderen ble spesielt hardt rammet, særlig i Vestfold, Møre og Romsdal og Trøndelag. Det ble bevilget 1,5 mill. kroner for å dokumentere og utbedre skadene, ivareta trygg ferdsel og utarbeide planer for videre oppfølging og sikring. 0,7 mill. kroner av disse midlene ble utbetalt i 2025. De resterende 0,8 mill. kroner blir utbetalt i 2026.

Sikringsgravingene i 2025 har gitt både fagmiljøer og allmennheten ny kunnskap om unike forhistoriske forhold, gjennom bred formidling i ulike medier. Undersøkelsene har også sikret uvurderlig kildemateriale til forskning og formidling – materiale som ellers ville gått tapt, selv om midlene langt fra dekker alle behov.

Tilskudd til myndighetsutøvelse ved de arkeologiske forvaltningsmuseene

Årlig gis tilskudd til universitetsmuseene og tre sjøfartsmuseer for å støtte deres arbeid med myndighetsutøvelse. I 2025 ble det utbetalt 7,9 mill. kroner. Tilskuddene bidrar til nødvendig faglig bistand til kulturmiljøforvaltningen og forsvarlig saksbehandling, og de gjør det mulig for museene å følge opp kulturminnekriminalitet på en god måte.

Finnerlønn

Det er et stort engasjement blant frivillige som søker etter oldsaker i dyrka mark, noe Riksantikvaren ønsker å støtte opp under. Samtidig har kulturmiljøforvaltningen begrenset kapasitet og ressurser til å behandle disse sakene, og det bygges opp utfordrende restanser. Riksantikvaren behandlet 95 saker. Totalt ble det utbetalt ca. 0,4 mill. kroner fordelt mellom grunneier og finner, og i vel halvparten av sakene 1000 kroner eller mindre. Gjennom metallsøk reddes funn fra å gå tapt, og det avdekkes ukjente kulturminner og nye forskningsdata. Finnerlønnsordningen motiverer også til at funnene leveres inn.

Forvaltningsmyndighet etter kulturminneloven - de fire store middelalderbyene

De fire store middelalderbyene – Tønsberg, Oslo, Bergen og Trondheim – står på Riksantikvarens liste og utløser omfattende enkeltsaksbehandling etter ulike lovverk. I 2025 fattet vi rundt 190 dispensasjoner etter kulturminnelovens § 8.

Utgravningene i middelalderbyene avdekker årlig ny kunnskap, gir økt forståelse for byenes historiske utvikling og legger grunnlag for bedre forvaltning og tryggere beslutninger. Gjennom aktiv deltagelse i byutviklingsprosesser sikrer vi at kulturminner i by blir tatt vare på. Slik bidrar vi til å skape særpreg, opplevelser og identitet, samtidig som kulturminnene styrker turisme og næringsutvikling.

Vedtak etter kulturminneloven § 10

Riksantikvaren fastsetter omfang og kostnader for arkeologiske undersøkelser når dispensasjonsvedtak etter kulturminnelovens § 8 stiller krav om dette. I 2025 fattet Riksantikvaren 175 slike vedtak, med totale kostnader på 386 mill. kroner. Dette er 50 pst. høyere enn i 2024, men omtrent på samme nivå som i 2021 og 2022. Gjennom arkeologiske utgravninger dokumenteres og bevares viktig kulturhistorisk materiale, som gir oss ny kunnskap om tidligere samfunn og styrker beslutningsgrunnlaget i forvaltningen.

Sektoravgiftsordningen for arkeologiske undersøkelser i regulerte vassdrag

Sektoravgiftsordningen dekker kostnader knyttet til arkeologiske undersøkelser i vassdrag med reviderte konsesjonsvilkår eller fornyete konsesjoner, der opprinnelig konsesjon ble gitt før 1960. Formålet er å fremskaffe ny kunnskap om kulturminner og kulturhistorie i vassdragene, og kulturminner prioriteres ut fra kunnskapsverdi, sårbarhet og tilgjengelighet. I 2025 hadde Riksantikvaren en belastningsfullmakt på 18,4 mill. kroner fra Energidepartementet for å gjennomføre arkeologiske undersøkelser. Dette er den største siden ordningen startet i 2012. Økningen skyldes at det nå pågår arkeologiske undersøkelser i åtte vassdrag. Ordningen innebærer forutsigbare utgifter for konsesjonærene og legger vekt på å formidle og gjøre resultater tilgjengelige for allmennheten.

Fredning

Fredning etter kulturminneloven er en viktig del av Riksantikvarens ansvarsområde. Fredningene viser hvem vi er, hvor vi kommer fra, og gjenspeiler hva vi i vår tid ønsker at skal tas vare på for kommende generasjoner.

I 2025 vedtok Riksantikvaren ni fredninger. De viser en stor variasjon - fra festningsanlegg og departementsbygninger til et enkelt bedehus og et stort industrisamfunn med spor etter produksjon, transport og barnas lekeplass.

Riksantikvarens store satsing på kulturminner etter våre nasjonale minoriteter fortsetter med oppfølging av registreringer og verne vurderinger med særlig vekt på romanifolket/taterne. Riksantikvaren har et godt samarbeid med representanter for minoritetene og fylkeskommunene. Det har bidratt til utvikling av kunnskap og metode hos alle parter, som er viktig for arbeidets legitimitet og kvalitet.

Internasjonalt samarbeid

Gjennomføring av verdensarvkonvensjonen

De norske verdensarvområdene følges tett opp for å nå de nasjonale målene om best mulig tilstand, forvaltning og formell beskyttelse. Riksantikvaren har lagt betydelige ressurser i styrket formidling av verdensarven nasjonalt. Internasjonalt er Riksantikvaren en aktiv faglig bidragsyter til policy- og reformarbeid i Unesco.

Strategisk oppfølging av verdensarvkonvensjonen – nasjonalt og internasjonalt

Langsiktig innsats nasjonalt har gitt økt lokalt og regionalt eierskap til verdensarven. Riksantikvaren har fulgt opp alle norske verdensarvområder gjennom planprosesser, kompetanseheving og dialog. Kommuner og fylkeskommuner viser økt forståelse og integrering av verdensarv i sine planverk, i tråd med ambisjonen om at verdensarven skal være fyrtårn for beste praksis i forvaltning av natur- og kulturarv.

Riksantikvaren ser en økende mengde saker knyttet til arealbruk og utvikling i verdensarvområdene, som legger press på områdenes verdier. Klimaendringer forsterker sårbarheten, og det er satt i gang arbeid med klimasårbarhetsanalyser som innarbeides i lokale og regionale planprosesser.

Tilskuddsordningene har i 2025 vært avgjørende for verdibevarende tiltak. Samtidig avdekkes et raskt voksende etterslep i vedlikehold og istandsetting, som understreker behovet for langsiktig planlegging og videre innsats.

Verdensarvsentre med en felles utstilling om verdensarv, konvensjonen og forpliktelsene som følger skal etableres i de norske verdensarvområdene. Ved utgangen av 2025 er "Vår verdensarv" installert i fem av åtte norske verdensarvområder (Geiranger/Vestnorsk fjordlandskap, Vega, Alta, Røros og Urnes). Videre har Riksantikvaren arbeidet for at ytterligere to utstillinger kan åpnes i 2026, for Struve og Nærøyfjordområdet/Vestnorsk fjordlandskap. Verdensarvsentrene arbeider målrettet for å skape gode og faglig forankrede besøksopplevelser. Verdensarvutstillingen utfyller og komplementerer verdensarvsentrenes formidlingstilbud, og det bidrar til økt forståelse og engasjement for å ivareta verdensarven.

Internasjonal innsats

Riksantikvaren har i 2025 hatt en sentral rolle i videreutviklingen av verdensarvkonvensjonen og har bidratt med faglige innspill til policyarbeid, veiledere og internasjonale arbeidsgrupper. Gjennom dette arbeidet er Norges posisjon som en tydelig og verdibasert aktør ytterligere styrket. Årets beslutning om nye nominasjonsprosedyrer ble vedtatt i tråd med norske prioriteringer, og Riksantikvarens bidrag har fått bred anerkjennelse internasjonalt. Våre fagpersoner konsulteres jevnlig i globale prosesser, særlig innen reformarbeid, og Norge oppfattes som en pådriver for prinsipper som urfolks rettigheter, klimahensyn og god forvaltningspraksis. Riksantikvaren har også vært en aktiv støttespiller i Norads arbeid med bistandsmidler til truet verdensarv i Afrika, og vi har bidratt til innskrivingen av det første verdensarvområdet basert på Sites of Memory-prinsippene. Gjennom dette har vi fremmet rettighetsbaserte tilnærminger med vekt på lokalsamfunn, minoriteter og inkluderende forvaltning.

Miljøstatus – når vi målene?

Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø

Når vi målet?

En betydelig del av befolkningen viser interesse for kulturminner og kulturmiljø, og den samlede interessen hadde i juni 2025 økt tydelig siden forrige måling. Nesten halvparten av innbyggerne som har svart, oppgir nå at de har sterk eller god interesse for feltet, en markant vekst sammenlignet med tidligere år. Også den aktive deltakelsen er styrket: Om lag én av fem bidrar på ulike måter til bevaring av kulturminner og kulturmiljø, noe som tilsvarer nivået som er satt som mål for befolkningens engasjement.

Kulturmiljø er en viktig del av Norges felles historie, og engasjementet i befolkningen er økende. Miljøstatus viser at stadig flere bidrar aktivt til å bevare kulturminner, noe som understreker temaets samfunnsrelevans. Digitale arenaer, særlig sosiale medier, fungerer som sentrale drivere for engasjement og kunnskapsdeling, og senker terskelen for deltakelse i kulturmiljøarbeidet.

Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging

Når vi målet?

Arbeidet med kulturmiljø i kommuner og fylkeskommuner er en viktig del av bærekraftig samfunnsutvikling. Stadig flere kommuner utarbeider kulturmiljøplaner, noe som styrker kunnskapsgrunnlaget og bidrar til mer systematisk forvaltning av kulturmiljø. Utviklingen underbygges av indikatorene for målområdet, som viser stabil ressursbruk og en jevn økning i andelen kommuner som har slike planer på plass. KOSTRA-tall viser at pengebruken på kulturmiljø synker noe i 2025 i forhold til andre utgifter for landets kommuner, motsatt at den øker for et flertall av fylkeskommunene.

Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk

Når vi målet?

Kulturmiljø og kulturminner viser spor etter menneskers liv gjennom mer enn 11 000 år og er viktige for å forstå historisk utvikling, identitet og kulturtradisjoner. Målet er å ta vare på et bredt og representativt mangfold av slike miljøer. Selv om mye er vernet, er datagrunnlaget for flere mangfoldskategorier fortsatt noe mangelfullt. Forvaltningen har de siste tiårene gått fra å prioritere monumenter og praktbygg til også å ivareta kulturmiljøer knyttet til hverdagsliv og ulike samfunnsgrupper. Dette øker bredden i vernet, men avdekker også behov for bedre registreringer.

Vurderingen av måloppnåelse bygger på data i Askeladden. Mangelfull klassifisering innen etnisitet, sosial klasse og næring betyr at forbedringer i disse kategoriene i hovedsak viser bedre registreringspraksis, snarere enn reelle endringer. Samtidig viser indikatorene at stadig flere kulturmiljøer har tilfredsstillende vedlikehold, og at andelen med uavklart vernestatus går ned.

Indikatorene for mangfold, vernestatus og tilstand gir et samlet bilde av utviklingen. Selv om datakvaliteten begrenser presis måloppnåelse, peker utviklingen i retning av bedre ivaretagelse av kulturmiljøer over tid.

Kirkesaker

Riksantikvaren fattet vedtak i kirker som er fredet etter kulturminneloven, og vi gir råd til biskopen i saker der kirkene er listeført. Til sammen har ca. tusen kirker vern.

Kirkebevaringsfondet er etablert, og det tildeles tilskudd til en rekke kirker med behov for istandsetting samt til innsatsområde 2 (kunnskap og kompetanse), 3 (opplevelse og formidling) og 4 (engasjement og deltakelse).

Riksantikvarens saksbehandling av tiltak skal ivareta kirkenes kulturhistoriske og arkitektoniske verdier. Saksmengden er økt betydelig, med 200 innkomne saker i oktober 2025 som eksempel. Kirkeseksjonen hos Riksantikvaren samarbeider med Sekretariatet for kirkebevaringsfondet om et årshjul som ivaretar effektivt tilskudsarbeid gjennom året, og som koordinerer dette opp mot nødvendig saksbehandling hos Riksantikvaren.

Statistikken fra 2025 viser en tydelig sesongtopp i saksinngangen mellom september og november, med over 200 innkomne saker i oktober. Dette skyldes i hovedsak søknadsfristen til Kirkebevaringsfondet i begynnelsen av november. Vi ser den samme toppbelastningen i utgående saker i samme tidsrom, hvor vi ekspederte over 150 saker.

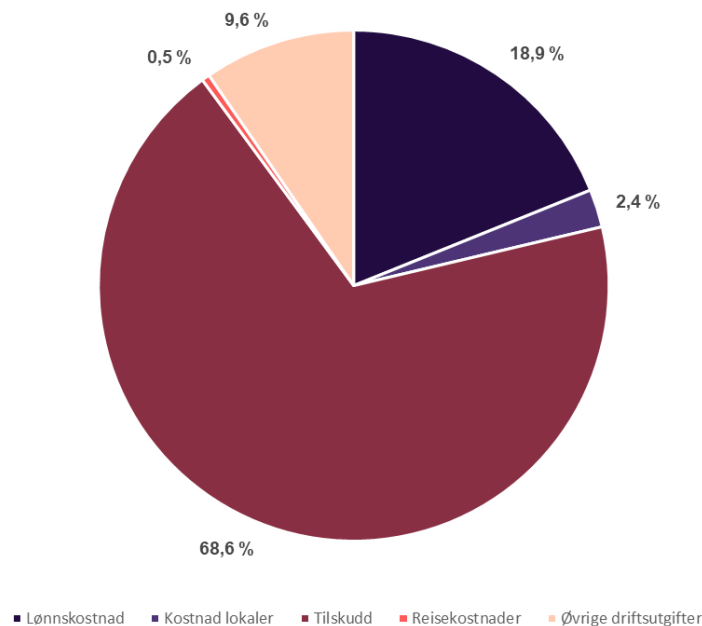

3.3 Ressursbruk

Riksantikvaren jobber kontinuerlig med å digitalisere tjenestene, omstille og effektivisere driften og å tilpasse bemanningen.

Nedenfor presenteres Riksantikvarens ressursramme og ressursbruk i 2025, herunder kommentarer til nøkkeltallene som ble presentert i del 2.

Tilskudd utgjør 69 pst. av Riksantikvarens totale budsjettamme i 2025.

Figur 4 viser regnskapsførte utgifter kap. 1429 per områder i 2025.

69 pst. av utgiftene på andre kapittel i 2025 er knyttet til tilskuddsposter til forskjellige formål.

Antall ansatte, avtalt og utførte årsverk

I 2025 hadde Riksantikvaren 141 ansatte hvorav 130 var faste ansatte.

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Antall ansatte	139	137	141
Antall avtalte årsverk	138	135	138
Antall utførte årsverk	122	123	125

Tabell 7 viser antall ansatte, avtalte og utførte årsverk 2023-2025.

Av 125 utførte årsverk i 2025 var 115 utførte årsverk av faste ansatte. Ansatte i Kirkebevaringsfondets programsekretariat inngår i tallene for Riksantikvaren.

Tallene for antall ansatte og avtalte årsverk er i henhold til Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings (DFØ) veiledningsnotat til årsrapport for statlige virksomheter hentet fra SSB statistikk: "12623: Ansatte i staten". Tallene viser et årgjennomsnitt.

Tallene for utførte årsverk er hentet ut fra SAP Innsikt, som følger Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings (DFØ) beregning av årsverk, det vil si fratrukk for fravær utover en dag.

Beskrivelse av nøkkeltall

Samlet tildeling består av overføring fra forrige regnskapsår pluss årets tildeling fra overordnet departement på Riksantikvarens kapittel og poster, jf. bevilgningsrapporteringen og note A. Driftsutgifter er summen av utbetalinger til drift på Riksantikvarens kapittel og belastningsfullmakter, jf. Oppstilling av artskontorrapportering.

Samlet tildeling over kap. 1429 og 4429 i 2025 per post (inkl. overføring fra 2024)				
Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2025	Forbruk i %
01	Driftsutgifter	171 060 000	166 332 251	97,2 %
21	Spesielle driftsutgifter	32 985 000	32 285 309	97,9 %
22	Flerårige prosjekt, Kulturminneforvaltning	39 900 000	38 337 348	96,1 %
60	Kulturminnearbeid i kommunene	14 406 000	14 406 000	100,0 %
70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner	47 919 000	42 681 598	89,1 %
71	Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap	153 189 000	152 488 999	99,5 %
72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner	64 173 000	64 130 000	99,9 %
73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalder og brannsikring	71 548 000	61 421 520	85,8 %
74	Tilskudd til fartøyvern	76 563 000	76 372 791	99,8 %
75	Tilskudd til fartøyvernsentrene	25 611 000	19 173 554	74,9 %
76	Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder	18 534 000	18 534 000	100,0 %
77	Tilskudd til verdiskapningsarbeid på kulturminneområdet	12 145 000	7 530 296	62,0 %
79	Tilskudd til verdensarven	61 810 000	61 795 121	100,0 %
Post 02	Oppdrag og andre div. inntekter	763 000	1 257 207	164,8 %
Post 09	Internasjonale oppdrag	4 360 000	2 086 281	47,9 %
	Sum samlet tildeling, regnskap og mindreutgifter	794 966 000	758 832 274	
	* inkl. overføring fra foregående budsjettår			

Tabell 8 viser samlet tildeling og forbruk over kap. 1429 og 4429 i 2025 per post. Beløp i kroner.

- Rødt er forbruk under 30 % og over 100 %
- Gult er forbruk mellom 30 % og 95 %
- Grønt er forbruk mellom 95 % og 100 %

Forklaring på mindreforbruk

142970 Automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner

I revidert nasjonalbudsjett for 2025 kom det fem mill. kroner øremerket sikringstiltak for det gjenværende skipsavtrykket på Gjellestad. Mindreforbruk skyldes at hverken Kulturhistorisk museum eller Østfold fylkeskommune hadde kapasitet til å igangsette tiltak i 2025 knyttet til dette funnet. Arbeid planlegges å starte opp primo 2026. I tillegg kom en tilbakeføring rett før årsskiftet knyttet til sikringstiltak som ikke lot seg gjennomføre på grunn av utfordringer med høy vannstand.

142973 Bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring

Mindreforbruk skyldes rest av vedtak om tilskudd til prosjekter som ikke er ferdigstilte, og der vedtakene er gyldige i inntil tre budsjettår. Dette er tilskudd som Riksantikvaren fordeler direkte til kirkeiere, og gjelder prosjekter med en størrelse og kompleksitet som gjør at gjennomføringen går over mer enn ett budsjettår.

142975 Tilskudd til fartøyvernsentrene, kan overføres

Mindreforbruket skyldes midler som er bundet opp i tilskuddsvedtak til prosjekter som går over flere år. Det innebærer at ikke hele tilskuddet blir utbetalt i løpet av ett år og at midler derfor overføres fra ett år til et annet. Årsaken til at prosjektene går over flere år er i hovedsak omfanget av arbeidet som skal utføres og begrenset tilgang på kompetanse til å utføre arbeidet (og derav ventetid og forsinket oppstart).

142977 Tilskudd til verdiskapingsarbeid på kulturmiljøområdet, kan overføres

Mindreforbruk skyldes restbeløp fra prosjekter som har fått vedtak om tilskudd, og som ikke har ferdigstilt prosjektene. Midlene er bundet i vedtak, som er gyldig utover budsjettåret.

442909 Internasjonale oppdrag

Mindreinntekt skyldes at 2025 falt mellom to finansieringsperioder under EØS-midlene. Riksantikvaren hadde noe arbeid med den tredje perioden med EØS-midler og en del arbeid med den fjerde perioden, men uten at det fikk inntekten inn i et "normalår".

Samlet tildeling post 01-99 alle kapitler

Samlet tildeling gikk opp med 11,9 pst. fra 2024, og utgjorde kroner 1 010 924 000.

En vesentlig årsak til økningen i samlet tildeling er at Riksantikvaren har fått en ny tilskuddspost 76 *Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder (post 76)*, og økning i tildeling på kapittel 0883 post 60 (Barne- og familiedepartementet - BFD) *Tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg*. Riksantikvaren henviser til Ledelseskommentaren i kap. 6 Årsregnskapet for nærmere forklaringer og vurderinger av vesentlige forhold ved Riksantikvarens årsregnskap.

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Samlet tildeling post 01-99, inkl. inntekter	764 339 000	890 607 000	1 010 924 000
Samlet belastningsfullmakter post 01–99	129 849 000	69 888 000	45 159 000
Sum tildelinger og belastningsfullmakter	894 188 000	960 495 000	1 056 083 000

Tabell 9 Samlet tildeling post 01-99 alle kapitler

Driftsutgifter

Driftsutgifter utgjorde kroner 274 076 653 i 2025, og gikk opp med 5 pst. fra 2024. Lønnsandelen utgjorde 55 pst. av dette, og gikk ned med 3 pst. fra 2024.

Riksantikvarens utnyttelsesgrad drift (post 01 – 29) ble 100 pst. i 2025. Utnyttelsesgrad på tilskuddsposter (post 50 – 89) ble 86 pst., som er 3 pst. nedgang fra 2024.

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Driftsutgifter	236 527 919	260 475 102	274 076 653
Lønnsandel av driftsutgifter	54 %	52 %	55 %
Lønnsandel kap. 1429 post 01	79 %	79 %	84 %

Tabell 10 Driftsutgifter

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Utnyttelsesgrad post 01-29	97 %	100 %	100 %
Utnyttelsesgrad post 50-89 Driftsutgifter	81 %	89 %	86 %

Tabell 11 Utnyttelsesgrad

Samlede inntekter post 02-09

Samlede inntekter har nedgang på 1,4 mill. kroner. En vesentlig årsak er mindreinntekter for internasjonale oppdrag. 2025 falt mellom to finansieringsperioder under EØS-midlene. Riksantikvaren hadde noe arbeid med den tredje perioden med EØS-midler og en del arbeid med den fjerde perioden, men uten at det fikk inntekten inn i et "normalår".

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Samlede inntekter post 02-09	4 941 000	4 775 355	3 343 488

Tabell 12 Samlede inntekter post 02-09

Lønnsutgifter per årsverk

Lønnsutgifter per årsverk i 2025 var på 1 200 802 kroner, mot 1 091 007 kroner i 2024. Dette ga en økning på 10,06 pst. fra 2024 til 2025.

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Lønnsutgifter pr årsverk	1 039 528	1 091 007	1 200 802

Tabell 13 Lønnsutgifter per årsverk

Hovedårsaken til økningen i lønnsutgifter per årsverk er en kombinasjon av økt turnover og gjennomføringen av to lønnsoppgjør i 2025. I tillegg hadde lønnsutgiftene for Kirkebevaringsfondets programsekretariat først full årsvirkning i 2025.

Riksantikvaren opplever at konkurransesituasjonen for rekruttering innenfor flere av våre fagfelt har endret seg de siste årene. Nyansatte kommer inn med høyere avlønning enn ansatte som slutter.

I 2025 ble det også gjennomført to lokale lønnsoppgjør, grunnet streik i 2024 og behandling i Statens lønnsutvalg. Oppgjøret for 2024 ble derfor gjennomført og effektuert i 2025, og det kom da i tillegg til det ordinære lønnsoppgjøret i 2025. Dette førte til at lønnsøkningen fra 2024 til 2025 ble høyere enn den ellers ville ha vært.

I 2025 ble det brukt 2,7 mill. kroner til overtid og kompensasjon for reiser i tjenesten. Forbruket i 2025 har kommet som følge av ekstraordinære leveranser innen arbeidene med bevaringsstrategier, arbeid knyttet til ny kulturminnelov samtidig med redusert bemanning pga. langtidsfravær.

Utgifter til konsulenter og andre fremmede tjenester

For å frem faktiske konsulentkostnader, trekkes "kjøp av andre fremmede tjenester" og IT-drift hos Miljødirektoratet ut både for Riksantikvaren og programsekretariatet KBF. IT-drift i Miljødirektoratet utgjør til sammen 5,3 mill. kroner, og kjøp av andre fremmede tjenester utgjør 57,1 mill. kroner. Rene konsulentkostnader i 2025 beløper seg da til 21,2 mill. kroner.

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Utgifter til konsulenter	67 276 537	72 169 882	83 582 169

Tabell 14 Utgifter til konsulenter og andre fremmede tjenester

Utgifter til reise/diett

Utgifter til reise/diett har litt oppgang, hovedårsaken er mer reiseaktiviteter knyttet til programsekretariatet for Kirkebevaringsfondet.

Nøkkeltall	2023	2024	2025
Utgifter til reise/ diett per utførte årsverk	23 837	33 565	39 312

Tabell 15 Utgifter til reise/diett

4. Styring og kontroll i virksomheten

Riksantikvaren arbeider systematisk for å sikre god styring og internkontroll i virksomheten.

Risikoanalyser (RIS) er en viktig del av den interne oppfølgingen av vår årsplan og av prioriteringer som departementet har gitt i tildelingsbrev og instruks.

Riksantikvaren anvender risikobasert sikkerhetsstyring og sikringsrisikoanalyser for å oppnå og opprettholde et forsvarlig sikkerhetsnivå for virksomhetens verdier. Risikovurderingene bygger på standardene NS 5814 og NS 5832.

4.1 Risikostyring og analyser

Risikostyring hos Riksantikvaren er en innarbeidet del av virksomhetens mål- og resultatstyring. I arbeidet med risikoanalyser benytter Riksantikvaren verktøy og metoder for risikovurdering, som er utviklet av Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Formålet med risikovurdering er å identifisere forhold eller hendelser som kan oppstå og ha negativ innvirkning på virksomhetens overordnede mål.

De mest kritiske målsettingene (temaene) for Riksantikvarens måloppnåelse ble identifisert som:

- 1) Vår verdensarv - utstillingene skal installeres på nye verdensarvsteder
- 2) Oppfølging av Kirkebevaringsfondet
- 3) Gjennomføre og følge opp vedtatte bevaringsstrategier for kystens- og landbrukets kulturmiljø
- 4) Utvikle forslag til bevaringsstrategier for næringers og industriens kulturmiljø og bygder og byers kulturmiljø
- 5) Riksantikvaren skal innføre statlige regnskapsstandarder (SRS) f.o.m. 1.1.2026

Risikobildet knyttet til de nevnte målsettingene (temaene) følges opp gjennom konkrete tiltak i årsplanen. Tiltakene er innarbeidet i den interne virksomhetsstyringen, og oppfølgingen gjennom året har bidratt til å redusere risikoen i de mest kritiske målområdene til et akseptabelt nivå.

4.2 Tilskuddsforvaltning/Oppgradering av tilskuddsforvaltningen

Det er etablert et prosjekt med å gjennomgå og oppgradere tilskuddsprosessen hos Riksantikvaren. Dette arbeidet gjøres i tett samarbeid med prosjektet Digital saksflyt i Kirkebevaringsfondet og prosjektet Innføring av SRS i Riksantikvaren.

Målet er en helhetlig og effektiv tilskuddsforvaltning, som sikrer korrekt bruk av tilskuddsmidler, innsamling av relevante data, styring og kontroll samt effektiv bruk av IT-løsninger som understøtter driften. Et kvalitetssystem for tilskuddsforvaltning sikrer effektiv saksbehandling og gir støtte til etterlevelse av gjeldende regelverk.

4.3 Fellesføringer

4.3.1 Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Riksantikvaren har utarbeidet en egen bærekraftsrapport, se vedlegg nummer 2.

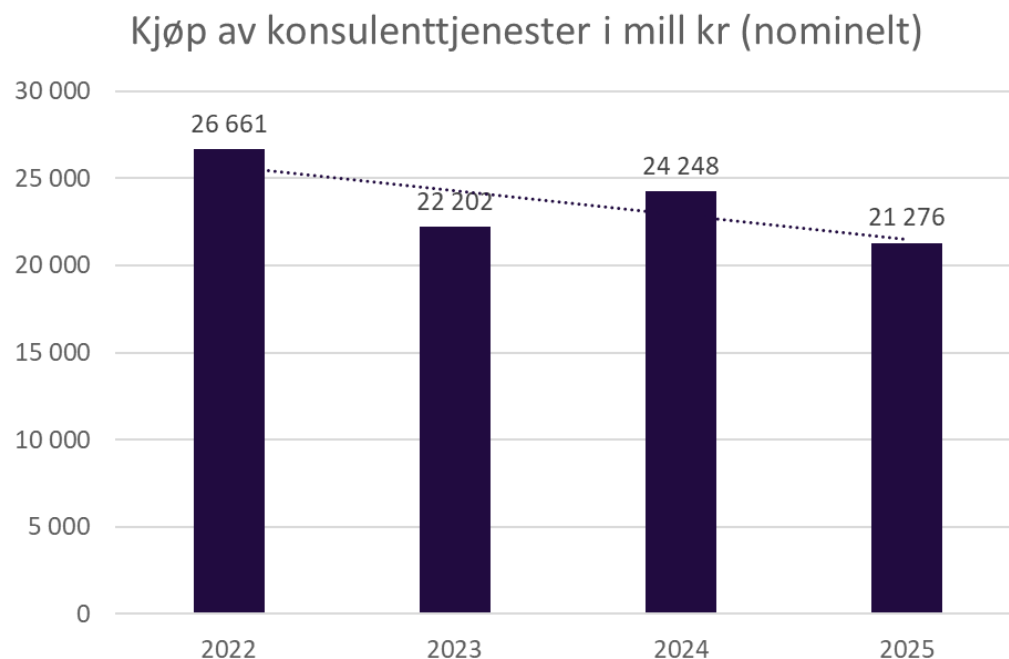
4.3.2 Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring

Riksantikvaren har ikke ansatt noen med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV i 2025. Vi har fokus på søkere som krysser av for dette i rekrutteringssystemet vi bruker. Ledere og HR har et særskilt ansvar for å vurdere slike kandidater som er kvalifisert til stillingen, og invitere dem til intervju.

I 2025 inviterte vi fire kandidater med nedsatt funksjonsevne og en kandidat med hull i CV til intervju. I perioden gjennomførte vi 18 ansettelsesprosesser, og hadde til sammen hadde 22 ansettelser. I 2024 var det til sammenlikning 26 rekrutteringsprosesser, og 29 ansettelser. Opprettelsen og bemanningen av programsekretariatet for kirkebevaringsfondet inngår i tallene for 2024. Dessverre nådde ikke disse søkerne opp i forhold til andre kandidater som søkte hos oss, og som var bedre kvalifisert for den konkrete stillingen. Her slår kvalifikasjonsprinsippet inn.

4.3.3 Redusere konsulentbruken

Figuren under viser at konsulentbruken (reelle konsulentkostnader) i 2025 ble redusert sammenlignet med 2024. Reduksjon i konsulentbruken er på 12 pst. I 2024 var det ekstraordinært behov for konsulentbruk knyttet til å leie inn prosjektleder, arkitekter og interiørkonsulenter i forbindelse med oppgraderinger og tilpasninger av nye kontorlokaler.

Figur 5 viser konsulentbruken i 2025 sammenliknet med tidligere år.

4.4 Evalueringer, tilsyn og revisjon

I første halvdel av 2025 ble det gjennomført intern og ekstern revisjon etter standarden ISO/IEC 27001:2022 om informasjonssikkerhet, cybersikkerhet og personvern.

4.4.1 Intern revisjon ISO 27001

Riksantikvaren har et samarbeid med Norsk Polarinstitutt om gjennomføring av interne revisjoner. Årets internrevisjon ble utført i tråd med ISO-standard og Policy for gjennomføring av interne revisjoner og tilsyn i Klima- og miljødepartementet (KLD) og underliggende virksomheter.

I etterkant av Riksantikvarens flytting til nye lokaler i Schweigaards gate i januar 2025 har internrevisjonen lagt særlig vekt på vurdering av fysiske sikkerhetstiltak og skallsikring av de nye kontorene i Oslo, samt av Kirkebevaringsfondets lokaler i Trondheim.

Internrevisjonen avdekket ingen avvik i forhold til kravene i ISO 27001. Basert på en samlet vurdering bekrefter revisjonsrapporten at Riksantikvaren oppfyller kravene til ledelsessystemet for informasjonssikkerhet.

4.4.2 Ekstern revisjon

Som en del av prosessen med ISO-sertifisering gjennomførte NEMKO en oppfølgingsrevisjon i henhold til ISO/IEC 27001:2022, både i Oslo og Trondheim.

Revisjonen avdekket ingen avvik, men revisor foreslo ni forbedringspunkter som Riksantikvaren har fulgt opp.

Riksantikvaren oppfyller kravene til ledelsessystemet for informasjonssikkerhet (ISMS) på en tilfredsstillende måte.

4.5 Personalmessige forhold

Riksantikvaren arbeider målrettet for å sikre et godt arbeidsmiljø og for å støtte ansatte gjennom kompetanseutvikling, helse- og trivselstiltak.

I 2025 ble det gjennomført en rekke aktiviteter innen medarbeideroppfølging, HMS og forebyggende arbeid, i tråd med et helsefremmende og inkluderende arbeidsliv.

Arbeidsmiljø/HMS

Riksantikvaren har en intern HMS-plan for perioden 2025-2026. Planen er bygget opp med to overordnede mål:

- Opprettholde lavt sykefravær hos RA, på under 5 pst.
- Et godt og inkluderende arbeidsmiljø og meningsfulle arbeidsoppgaver for ansatte

Handlingsplan for aktivitets- og redegjøringsplikten

Riksantikvaren har laget en handlingsplan for aktivitets- og redegjøringsplikten. Planen er utarbeidet i dialog med hovedverneombudet og ansattrepresentanten. Den beskriver hvordan Riksantikvaren skal jobbe med likestilling og diskriminering - hva som skal gjøres, hvordan, når og hvem som er ansvarlig. Planen blir gjennomgått og diskutert i arbeidsmiljøutvalget hvert år og følges opp av HR.

Trening i arbeidstiden

For å fremme god helse og bedre livskvalitet oppfordrer vi våre medarbeidere til å trene. Alle ansatte har mulighet å trene inntil én time i uka i arbeidstiden. Riksantikvaren har hatt en avtale med et treningsstudio der ansatte kunne trene, både egentrening og gruppetimer. Mange har deltatt på gruppetimene.

Psykologtjenester

Riksantikvaren har avtale med konsulenttjenesten Moment om psykologtjenester. Det skal være lav terskel for bruk av tjenesten. Arbeidsgiver har erfart at flere ansatte har benyttet seg av tjenesten og fått god hjelp.

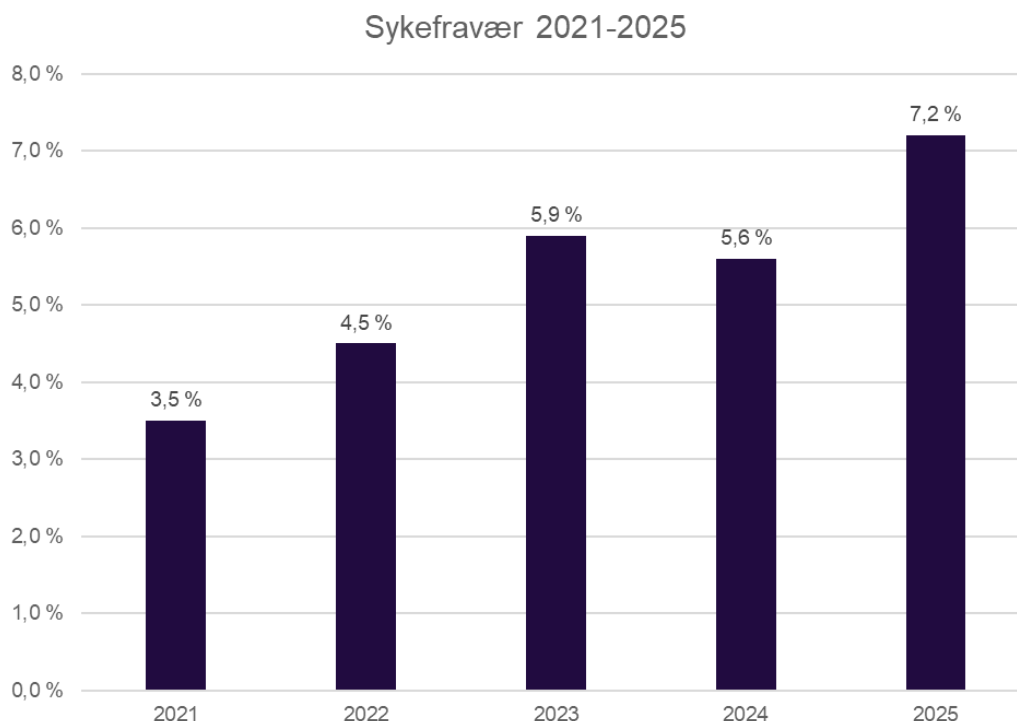
AKAN

Som en del av AKAN-arbeidet hos Riksantikvaren, er det utarbeidet AKAN-retningslinjer. Riksantikvaren ønsker tidligst mulig å tilby hjelp til ansatte med ulike rusproblemer. Ansatte får tilbud om hjelp både i arbeidsmiljøet og i samarbeid med bedriftshelsetjenesten eller Moment.

Bedriftshelsetjeneste

Riksantikvaren har en avtale med Agil Helse om helsekontroller og førstehjelpskurs. I 2025 fikk samtlige ansatte tilbud om å ta influensavaksine. Mange ansatte benyttet seg av disse tilbudene. Dette er et forebyggende tiltak, som kan bidra til å forebygge sykdom og smitte. I tillegg bidro bedriftshelsetjenesten med gode råd og opplæring innen ergonomi i våre nye lokaler.

Sykefravær

Figur 6 viser sykefraværet hos Riksantikvaren i perioden 2021-2025.

Sykefraværet hos Riksantikvaren i 2025 viser 7,2 pst., mot 5,6 pst. i 2024. De siste fem årene har vi hatt et gjennomsnittlig sykefravær på 5,3 pst. I 2025 var fraværet 1,6 prosentpoeng høyere enn i

2024. Sykefravær følges opp systematisk. Økningene i 2023, 2024 og 2025 skyldes i hovedsak langtidsfravær som følge av alvorlig og langvarig sykdom hos flere medarbeidere.

5. Vurdering av fremtidsutsikter

Det er et uttrykk som sier at "det er vanskelig å spå, især om fremtiden." Sjelden har dette virket mer treffende enn i den verdenssituasjonen vi ser nå.

Krig og konflikt i verden øker risikoen for at uerstattelig kulturarv går tapt. Den kan enten være på grunn av krigshandlinger, eller fordi det ikke er økonomi til å vedlikeholde, skjøtne og sette i stand - samtidig som klimaendringene skaper økte utfordringer. Norge og Riksantikvarens internasjonale arbeid får dermed en viktigere rolle fremover med å påvirke og støtte opp om viktige prinsipper for bevaring, gjennom samarbeid innad i Europa og gjennom samarbeid i internasjonale organer.

Totalberedskapsåret vil sette sitt preg på 2026, men beredskapsarbeidet er mer langsiktig enn som så. Vi må fortsatt øke kompetansen i samfunnet, slik at flere kan få gode risiko- og sårbarhetsanalyser av sine kulturmiljø, enten det er på lokalt eller regionalt nivå. Ny teknologi gjør det også mulig å dokumentere, overvåke og formidle kulturmiljø på nye måter. Dette kan styrke engasjementet. Brann, flom, ras og trusler fra mennesker vil øke i årene som kommer, og vår prioritet er at samfunnet er forberedt på å også ta vare på kulturminner, i tillegg til liv, helse og økonomiske verdier. For kulturminner er så mye mer enn en ren økonomisk verdi – de er uerstattelige og har betydning langt utover det treverket, metallet, steinen og malingen som kan gå tapt gjennom ødeleggelse. Både vi og resten av samfunnet må først være villige til å tenke tankene om at noe kan skje, slik at vi i så stor grad som mulig kan sikre oss mot hendelser i et langsiktig perspektiv.

Rapporteringen for det nasjonale miljømålet "Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging" viser at kommunene bruker mindre budsjettmidler på kulturmiljø. Tendensen har vært dalende siden toppåret 2022, og det har antagelig sammenheng med økonomien generelt i kommunene. Dette kan på sikt påvirke kommunenes evne til å ta vare på sine kulturmiljø gjennom arealplanlegging, beredskap og aktiviteter knyttet til istandsetting og ivaretagelse av egne kulturminner.

Bevaringsstrategiene går inn i et spennende år. Vi skal lage handlingsplaner for å følge opp strategiene for næring og industri samt bygder og byer, og vi skal fortsette arbeidet med landbruk og kyst, hvor mange prosjekter allerede er i gang. Fremover kan vi forvente resultater fra de første prosjektene som ble igangsatt i 2025.

Ny kulturmiljølov vil påvirke Riksantikvaren i stor grad i årene som kommer. Lovarbeidet er fortsatt i prosess, men det er rimelig å forvente at Riksantikvarens arbeid vil bli sterkt påvirket av resultatet på flere måter, avhengig av innretningen til loven. Uansett må Riksantikvaren legge opp til en større gjennomgang for å oppdatere og endre veiledningsmateriellet vårt for eiere, forvaltere og forvaltning innen en ny lov trer i kraft.

Det er positivt at befolkningens engasjement for kulturmiljø og kulturminner har økt de siste årene. Folk bryr seg om de fysiske kulturmiljøene, men også den immaterielle kulturarven. Riksantikvaren er opptatt av å øke befolkningens kunnskap og engasjement i samarbeid med flere aktører. Dette har positive ringvirkninger, både i form av frivillig aktivitet og viljen til å ta vare på kulturarven.

Samarbeidet om håndverk er et godt eksempel på dette, og styrker også den immaterielle kulturarven. Effekten for samfunnet øker også på andre felt: Mer oppmerksomhet og interesse for

tradisjonshåndverk gir håndverkere økt kompetanse og flere oppdrag, samt at eiere får tilgang på riktig kompetanse for sine prosjekter. Et bredt samarbeid med byggebransjen og håndverkerne, utdanningssektoren og forvaltningen styrker håndverkskunnskapen på landsbasis, og vi er opptatt av å utjevne den geografisk ujevne tilgangen på kompetanse. Fortsatt god fremdrift i dette arbeidet er viktig for at vi skal oppnå gode effekter og resultater av virkemidler som tilskudd og kompetanseheving.

Riksantikvaren skal jobbe målrettet med smidig og effektiv saksbehandling og utvikling av sikre og gode digitale tjenester i årene som kommer. Det handler om videre utvikling av forvaltningens tjenester som Askeladden og Digisak, samt digital saksflyt i tilskuddsforvaltningen. Dette er i tråd med føringer fra Klima- og miljødepartementet om effektivisering, og vi vil fortsatt følge opp dette i årene som kommer.

6. Årsregnskap

I denne delen presenterer vi vårt årsregnskap for 2025.

6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2025

Formål

Riksantikvaren er direktoratet for kulturmiljøforvaltning, og Klima- og miljødepartementets (KLD) sentrale rådgivende og utøvende faginstans for forvaltning av kulturmiljø. Jobben vår er å sikre et godt kunnskapsgrunnlag, sette kulturmiljøpolitikken ut i livet og gi faglige innspill til politikktutviklingen.

Regjeringen og Stortinget fastsetter nasjonale mål og virkemidler for kulturmiljø. Riksantikvaren skal bidra til å realisere regjeringens nasjonale mål på de områdene der Riksantikvaren har myndighet og juridiske virkemidler. De aktuelle resultatområdene er kulturminner, kulturmiljø og polarområdene.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Klima- og miljødepartementet i instruks om økonomistyring. Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av Riksantikvarens disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter og tilskudd.

Vurderinger av vesentlige forhold

På kap. 1429 har Riksantikvaren i 2025 en samlet tildeling på til sammen 789,8 mill. kroner inklusive overføringer fra 2024, hvorav 549,9 mill. kroner er knyttet til tilskuddsposter. I tillegg har direktoratet mottatt tildelinger over kap. 1400 og 1410 (Klima- og miljødepartementet) på til sammen 15,2 mill. kroner inklusive overføringer fra 2024, og tildelinger over kap. 0883 (Barne- og familiedepartementet) på til sammen 200,8 mill. kroner inklusive overføringer fra 2024 knyttet til Kirkebevaringsfondet, og mottatt belastningsfullmakter over kap. 0882 (Barne- og familiedepartementet) på 26,7 mill. kroner og over kap. 1800 (Energidepartementet) på 18,4 mill. kroner inklusive overføringer fra 2024.

Oppstilling av bevilgningsrapportering i 2025 viser samlet utgiftsført 948,3 mill. kroner, hvorav 192,9 mill. kroner inkluderer tildelinger og belastninger over andre kap. Nettoordning av statlig betalt merverdiavgift over kap. 1633 utgjør 20,1 mill. kroner.

Regnskapsførte inntekter på kap. 4429 post 02 og 09 i 2025 er på 3,3 mill. kroner. Det er 1,8 mill. kroner lavere enn Klima- og miljødepartementet fastsatte som inntektskrav i tildelingsbrevet for 2025.

Artskontorrapporteringen viser brutto rapporterte utgifter til drift på 274,1 mill. kroner. Utgifter til lønn, sosiale utgifter og andre ytelser utgjorde 150,1 mill. kroner etter fratrukk av sykepengerefusjoner og andre offentlige refusjoner. (jf. oppstilling av artskontorrapportering og Note 2), og andre utbetalinger til drift på 124,0 mill. kroner (jf. Note 3).

Innenfor lønnskostnader, utgjorde lønn, utgifter til arbeidsgiveravgift og pensjonspremier til SPK, henholdsvis 82,0 pst., 12,1 pst. og 7,4 pst. Antall utførte årsverk var gjennomsnittlig 125,0 i 2025.

Innenfor andre utbetalinger til drift, på 126,3 mill. kroner gikk 13,4 pst. (16,6 mill. kroner) til husleie. 17,8 pst. (22,0 mill. kroner) gikk til kjøp av konsulenttjenester som i hovedsak er knyttet til digital utvikling, diverse juridisk bistand og prosjektet Digital saksflyt i Kirkebevaringsfondet.

Kjøp av fremmede tjenester utgjør 50,5 pst. (62,6 mill. kroner) som i hovedsak er knyttet til kjøp av tjenester over post 01, 21, 22, IT-drift hos Miljødirektoratet, belastningsfullmakt fra Barne- og familiedepartementet og Energidepartementet til prosjekter innen brannsikring, utgifter til programsekretariatet Kirkebevaringsfondet, Vår verdensarv, miljøovervåknings programmene, drift og bistand fra Norsk institutt for kulturminneforskning (jf. Note 3).

Bekreftet mellomværende med statskassen utgjorde per 31.12.2025 - 10 117 564,31 kroner.

Riksantikvaren jobber kontinuerlig med å digitalisere tjenestene, omstille og effektivisere driften og å tilpasse bemanningen i forhold til de pålagte oppgavene og gitte tildelinger.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Riksantikvaren. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2026.

Revisjonsberetningen og all underliggende korrespondanse knyttet til den finansielle revisjon er offentlig når revisjonsberetningen er oversendt til virksomheten.

Oslo, 13. mars 2026

Hanna Kosonen Geiran

Riksantikvar

Astrid Auran Nesbø

organisasjonsdirektør

Prinsippnote til årsregnskapet 2025

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2025 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret.
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises i kolonnen for samlet tildeling, og er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen *Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen* bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen *Spesifisering av bokført avregning med statskassen*. Notene viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner, som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

6.2 Oppstilling av bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2025									
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling**	Regnskap 2025	Merutgift (-) og mindreutgift	Postert på avgitte belastnings fullmakter*	Avvik fra tildeling
1400	Klima- og miljødepartementet	21	KLD Spesielle driftsutgifter	A,B	1 000 000	995 720	4 280		
1410	Klima- og miljødepartementet	21	Miljøovervåking og miljødata	A,B	7 406 000	6 958 081	447 919		
1410	Klima- og miljødepartementet	70	Nasjonale oppgaver ved miljøinstituttene	A,B	6 774 000	5 774 000	1 000 000		
1429	Riksantikvaren	01	Driftsutgifter	A,B	171 060 000	166 332 251	4 727 749		
1429	Riksantikvaren	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	32 985 000	32 285 309	699 691		
1429	Riksantikvaren	22	Flerårige prosjekt, Kulturminneforvaltning	A,B	39 900 000	38 337 348	1 562 652		
1429	Riksantikvaren	60	Kulturminnearbeid i kommunene	A,B	14 406 000	14 406 000	0		
1429	Riksantikvaren	70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner	A,B	47 919 000	42 681 598	5 237 402		
1429	Riksantikvaren	71	Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap	A,B	153 232 000	152 488 999	743 001		
1429	Riksantikvaren	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner	A,B	64 130 000	64 130 000	0		
1429	Riksantikvaren	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalder og brannsikring	A,B	71 548 000	61 421 520	10 126 480		
1429	Riksantikvaren	74	Tilskudd til fartøyvern	A,B	76 563 000	76 372 791	190 209		
1429	Riksantikvaren	75	Tilskudd til fartøyvernsentrene	A,B	25 611 000	19 173 554	6 437 446		
1429	Riksantikvaren	76	Kap. 1429 RA post 76 Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder	A,B	18 534 000	18 534 000	0		
1429	Riksantikvaren	77	Tilskudd til verdensarvsarbeid på kulturminneområdet	A,B	12 145 000	7 530 296	4 614 704		
1429	Riksantikvaren	79	Tilskudd til verdensarven	A,B	61 810 000	61 795 121	14 879		
0882	Barne- og familiedepartementet	61	Kap.0882 BFD Post 61-Tilskot til freda og verneverdige kyrkjebygg, kan overførast	A,B	26 715 000	24 116 448			
0883	Barne- og familiedepartementet	01	Kap. 0883 BFD Kirkebevaringsfondet post 01 Driftsutgifter	A,B	16 909 000	13 846 584			
0883	Barne- og familiedepartementet	60	Tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg	A,B	183 869 000	105 795 441			
1800	Energidepartementet	21	Kap. 1800 OED post 21 Spesielle driftsutgifter	A,B	18 444 000	15 323 677			
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	FIN - Nettoføringsordning til statsregnskapet		0	20 073 700			
Sum utgiftsført					1 050 960 000	948 372 437			
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2025	Merinntekt og mindreinntekt(-)	Postert på avgitte belastnings fullmakter*	Avvik fra tildeling
4429	Riksantikvaren	02	Refusjon oppdragsinntekter	A	763 000	1 257 207	494 207		
4429	Riksantikvaren	09	Internasjonale oppdrag	A	4 360 000	2 086 281	-2 273 719		
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter		0	246 747			
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	18 302 060			
Sum inntektsført					5 123 000	21 892 295			
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						926 480 143			
Kapitalkontoer									
60087901	Norges Bank KK /innbetalinger					15 176 246			
60087902	Norges Bank KK/utbetalinger					-941 755 196			
714429	Endring i mellomværende med statskassen					98 808			
Sum rapportert						0			
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)									
Konto	Tekst				2025	2024	Endring		
714429	Mellomværende med statskassen				-10 117 564	-10 216 372	98 808		

*Merk at tillegskolonnene er kun aktuelle for virksomheter som har avgitt belastningsfullmakt på inntektskapittel. Tillegskolonnene skal utelates når det ikke er gitt slik belastningsfullmakt. Skraverte felt skal ikke fylles inn.

** Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring. Samlet tildeling skal ikke inkludere mottatte belastningsfullmakter eller mottatte betalinger etter rundskriv R-111 punkt 4, tilvisninger gjennom rundskriv eller bruk av felleskontoer.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
142901	4 016 000	167 044 000	171 060 000
142921	0	32 985 000	32 985 000
142922	6 492 000	33 408 000	39 900 000
142960	0	14 406 000	14 406 000
142970	967 000	46 952 000	47 919 000
142971	1 030 000	152 202 000	153 232 000
142972	75 000	64 055 000	64 130 000
142973	23 698 000	47 850 000	71 548 000
142974	91 000	76 472 000	76 563 000
142975	6 725 000	18 886 000	25 611 000
142976	0	18 534 000	18 534 000
142977	159 000	11 986 000	12 145 000
142979	25 000	61 785 000	61 810 000
088301	832 000	16 077 000	16 909 000
088360	18 169 000	165 700 000	183 869 000
140021	0	1 000 000	1 000 000
141021	325 000	7 081 000	7 406 000
141070	0	6 774 000	6 774 000
442902	0	763 000	763 000
442909	0	4 360 000	4 360 000
SUM	62 604 000	948 320 000	1 010 924 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten**
142901		4 727 749	0	4 727 749	-1 779 512	0	0	2 948 237	8 352 200	2 948 237
142921		699 691	0	699 691	0	0	0	699 691	1 649 250	699 691
142922	"kan overføres"	1 562 652	0	1 562 652	0	0	0	1 562 652		1 562 652
142960	"kan overføres"	0	0	0	0	0	0	0		0
142970	"kan overføres"	5 237 402	0	5 237 402	0	0	0	5 237 402		5 237 402
142971	"kan overføres"	700 001	0	700 001	0	0	0	700 001		700 001
142972	"kan overføres"	43 000	0	43 000	0	0	0	43 000		43 000
142973	"kan overføres"	10 126 480	0	10 126 480	0	0	0	10 126 480		10 126 480
142974	"kan overføres"	190 209	0	190 209	0	0	0	190 209		190 209
142975	"kan overføres"	6 437 446	0	6 437 446	0	0	0	6 437 446		6 437 446
142976	"kan overføres"	0	0	0	0	0	0	0		0
142977	"kan overføres"	4 614 704	0	4 614 704	0	0	0	4 614 704		4 614 704
142979	"kan overføres"	14 879	0	14 879	0	0	0	14 879		14 879
140021		4 280	0	4 280	0	0	0	Ikke aktuell		0
141021		447 919	0	447 919	0	0	0	447 919	354 050	354 050
141070		1 000 000	0	1 000 000	0	0	0	1 000 000		1 000 000
088261	"kan overføres"	2 598 552	0	2 598 552	0	0	0	Ikke aktuell		0
088301		3 062 416	0	3 062 416	0	0	0	3 062 416	803 850	803 850
088360	"kan overføres"	78 073 559	0	78 073 559	0	0	0	78 073 559		78 073 559
180021	"kan overføres"	3 120 323	0	3 120 323	0	0	0	3 120 323		3 120 323

* Maksimale beløp som kan overføres er 5 pst. av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av

** Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om mulig overførbart beløp.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Tildelinger på andre kapitler enn etatens egne

Riksantikvaren har mottatt belastningsfullmakt på kap. 1400 og 1410, postene 21 og 70. Der det er mindreforbruk, vil Klima- og miljødepartementet beregne overførbart beløp. Riksantikvaren har også mottatt tildelinger fra Barne- og familiedepartementet over kap. 883, postene 01 og 60 og belastningsfullmakt over kap. 882 post 61. Tabellen ovenfor viser beregning av overførbart beløp, og Barne- og familiedepartementet vil søke om overføring til 2026. Riksantikvaren har også mottatt belastningsfullmakt fra Energidepartementet kap. 1800 post 21. Energidepartementet vil ivareta eventuelle overføringer til 2026 på posten.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Riksantikvaren har fullmakt til å overskride kap. 1429 post 01 mot tilsvarende merinntekter på kap. 4429 post 02 og 09. I 2025 var det mindreinntekter på til sammen 1 779 512 kroner, og beløpet er inkludert i grunnlag for overføring.

Stikkordet «kan overføres»

På poster med stikkordet "kan overføres" kan ubrukt bevilgning overføres til neste år.

Mulig overførbart beløp

Mulig overførbart beløp tilsvarer grunnlag for overføring, så lenge grunnlag for overføring ikke overskrider maks. overførbart beløp.

Maks. overførbart beløp.

På driftspostene (01-29) kan 5 pst. av årets bevilgning overføres til neste år.

For poster med stikkordet "kan overføres" kan ubrukt bevilgning overføres til de neste budsjettår. I praksis betyr det at maks. overførbart beløp er summen av siste to års bevilgning. Ubrukte beløp på kap. 1421 postene 01 og 21 er under grensen på 5 pst., og regnes som mulig overføring til 2025.

Note C Oversikt over binding på framtidige års bevilgninger

Avtaler om leie av kontorlokaler

Gjenværende varighet per 31.12.	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på framtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år ¹	319 841	330 000	0	330 000
Varighet 1-5 år ²	872 040	897 900	1 795 800	2 693 700
Varighet over 5 år ³	7 723 829	14 887 194	119 097 553	133 984 747
Totalt	8 915 710	16 115 094	120 893 353	137 008 447

Andre vesentlige leieavtaler

Gjenværende varighet per 31.12.	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på framtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år ⁴	154 676	171 800	160 000	331 800
Varighet 1-5 år ⁵	189 009	180 328	360 656	540 984
Varighet over 5 år ⁶	6 578 752	6 267 091	43 869 640	50 136 731
Totalt	6 922 437	6 619 219	44 390 296	51 009 515

Vesentlige avtaler om kjøp av tjenester

Gjenværende varighet per 31.12.	Årlig beløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på framtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år ⁷	34 995 963	36 492 992	0	36 492 992
Varighet 1-5 år	0	0	0	0
Varighet over 5 år	0	0	0	0
Totalt	34 995 963	36 492 992	0	36 492 992

Avtaler om leie av kontorlokaler

¹ Avtale om leie av kontorlokaler, varighet inntil 1 år gjelder distriktskontorer

² Avtale om leie av kontorlokaler, varighet inntil 1 – 5 år gjelder Programsekretariatet Kirkebevaringsfondet (KBF)

³ Avtale om leie av kontorlokaler, varighet over 5 år gjelder Schweigaards gate 28

Andre vesentlige leieavtaler

⁴ Andre vesentlige leieavtaler, varighet inntil 1 år gjelder energi, renhold og drikkevann system KBF.

⁵ Andre vesentlige leieavtaler, varighet inntil 1– 5 år gjelder fellesutgifter KBF

⁶ Andre vesentlige leieavtaler, varighet over 5 år gjelder husleie og fellesutgifter Kongsvold fjellstue, og fellesutgifter Schweigaards gate 28

Vesentlige avtaler om kjøp av tjenester

⁷ Vesentlige avtaler om kjøp av tjenester, varighet over 1 år gjelder kantina og renhold i Schweigaards gate 28, MOV, Vår verdensarv og stavkirkesikring

6.3 Oppstilling av artskontorrapportering

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2025			
	Note	2025	2024
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Salgs- og leieinnbetalinger	1	3 343 488	4 758 984
Andre innbetalinger	1	0	19 534
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		<i>3 343 488</i>	<i>4 778 518</i>
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	150 100 262	134 193 858
Andre utbetalinger til drift	3	123 976 391	126 281 244
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		<i>274 076 653</i>	<i>260 475 102</i>
Netto rapporterte driftsutgifter		270 733 165	255 696 584
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling av finansutgifter	4	2 316	4 833
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		<i>2 316</i>	<i>4 833</i>
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		2 316	4 833
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	5	654 219 768	599 334 574
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>654 219 768</i>	<i>599 334 574</i>
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		246 747	228 105
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		18 302 060	16 743 925
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		20 073 700	18 276 381
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		<i>1 524 894</i>	<i>1 304 351</i>
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		926 480 143	856 340 343
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2025	2024
Fordringer på ansatte		44 168	56 261
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-5 795 789	-4 933 370
Skyldige offentlige avgifter		-9 390	-27 546
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse ¹		-4 374 372	-5 307 015
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m.)		17 819	0
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		0	-4 702
Sum mellomværende med statskassen	6	-10 117 564	-10 216 372

¹ Pensjonstrekket i de ansattes lønn (2 pst.) på konto 263 inngår også på denne linjen.

Note 1 Innbetalinger fra drift		
	31.12.2025	31.12.2024
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Arkiv og bibliotektenester, avgiftspliktig	100 000	35 000
Refundert reiseutgifter , utenfor avgiftsområdet	156 235	358 863
Tilfeldige inntekter (diverse inntekter post 01 - 29) , utenfor avgiftsområdet	22 150	79 229
Refundert lønnskostnader , utenfor avgiftsområdet ¹	1 675 752	3 078 590
Ref. andel prosjektkostnader, utenfor avgiftsområdet	254 294	0
Leieinntekter, utenfor avgiftsområdet ²	1 135 057	1 207 302
Sum salgs- og leieinnbetalinger	3 343 488	4 758 984
<i>Andre innbetalinger</i>		
Annen driftsrelatert inntekt , utenfor avgiftsområdet	0	19 534
Sum andre innbetalinger	0	19 534
Sum innbetalinger fra drift	3 343 488	4 778 518

¹ Refunderte lønnskostnader er knyttet til Riksantikvarens arbeidsinnsats i EØS-programmene.

² NIKU-avtale om arkiv og bibliotektenester og leieinntekter Kongsvold fjellstue

Note 2 Utbetalinger til lønn		
	31.12.2025	31.12.2024
Lønn ¹	123 012 557	108 500 347
Arbeidsgiveravgift	18 302 060	16 743 924
Pensjonsutgifter ²	11 165 198	10 244 428
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-5 966 164	-4 424 648
Andre ytelser ³	3 586 611	3 129 807
Sum utbetalinger til lønn	150 100 262	134 193 858
Antall utførte årsverk:	125	123
Lønn og andre ytelser til virksomhetsleder (inkl. arbeidsgiveravgift, pensjonsutgifter og gruppelevsforssikring)		
Hanna Kosonen Geiran	2 184 472	2 046 310

¹ Utgifter til lønn har gått opp, og det skyldes at lønnsoppjøret for 2024 ikke ble utbetalt før 2025, og lønn i 12 måneder til ansatte i programsekretariatet Kirkebevaringsfondet (KBF).

² Premiesatsen for arbeidsgiverandelen i 2025 utgjorde 9,3 % (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2025 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2024 utgjorde premiesatsen 10,0 %.

³ Andre ytelser inkluderer honorarer, annen oppgavepliktig godtgjørelse, gaver til ansatte, gruppelevsforssikring, velferdstiltak samt annen personalkostnad.

Note 3 Andre utbetalinger til drift		
	31.12.2025	31.12.2024
Husleie ¹	16 637 995	24 191 949
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	26 331	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler ²	2 545 777	2 897 863
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	43 742	0
Mindre utstyrsanskaffelser ³	1 181 723	7 608 973
Leie av maskiner, inventar og lignende ⁴	7 037 153	6 286 870
Kjøp av konsulent tjenester ⁵	22 001 573	25 538 351
Kjøp av andre fremmede tjenester ⁶	62 620 822	47 330 536
Reiser og diett	4 854 356	4 128 550
Øvrige driftsutgifter ⁷	7 026 921	8 298 153
Sum andre utbetalinger til drift	123 976 391	126 281 244

¹ Utgifter til husleie har gått ned og det skyldes at Riksantikvaren i 2025 flyttet til nye lokaler med ny leieavtale. Iht. til ny leieavtale betalte Riksantikvaren husleie for 7 måneder i 2025. Programsekretariatet i Kirkebevaringsfondet (KBF) betalte husleie for 12 måneder.

² Utgifter knyttet til flytting til nye lokaler i Schweigaards gate 28.

³ Utgifter knyttet til anskaffelse av inventar, maskiner og maskinvare IT til Riksantikvaren og programsekretariatet Kirkebevaringsfondet (KBF).

⁴ Lisenser, leie kontormaskiner og leie av bil.

⁵ Utgifter knyttet til juridisk bistand, konsulenthjelp IKT-investering, kjøp av tjenester til rekruttering, konsulentkjøp knyttet til drift og ulike fagprosjekter som Riksantikvaren og programsekretariatet Kirkebevaringsfondet er ansvarlig for.

⁶ Utgifter knyttet til innleid personale fra vikarbyrå, konsulent tjenester, til drift av IKT-anlegg, kjøp av tjenester til knyttet til drift og ulike fagprosjekter som Riksantikvaren og programsekretariatet Kirkebevaringsfondet er ansvarlige for og annen bistand.

⁷ Utgifter knyttet til daglig drift av Riksantikvaren og programsekretariatet i Kirkebevaringsfondet og saksomkostninger/erstatninger.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter		
	31.12.2025	31.12.2024
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
	31.12.2025	31.12.2024
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter ¹	2 316	4 833
Sum utbetaling av finansutgifter	2 316	4 833
¹ Forsinkelsesrenter		

Note 5 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2025	31.12.2024
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten ¹	654 219 768	599 334 574
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	654 219 768	599 334 574

¹ Tilskudd til kommunene utgjør 9,2 mill. kroner og til fylkeskommunene 539,3 mill. kroner som Riksantikvaren er ansvarlig for. Tilskudd som programsekretariatet i Kirkebevaringsfondet er ansvarlig for utgjør 105,8 mill. kroner. Økning i tilskuddene fra 2024 til 2025 skyldes økte tilskuddsmidler fra andre kapitler (Barne- og familie departementet).

Note 6 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2025	31.12.2025	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Andre fordringer ¹	44 168	44 168	0
<i>Sum</i>	44 168	44 168	0
Langsiktig gjeld			
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld ²	-4 370 459	0	-4 370 459
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-5 795 789	-5 795 789	0
Skyldige offentlige avgifter ³	-9 390	-9 390	0
Annen kortsiktig gjeld ⁴	-5 615 644	-4 356 553	-1 259 091
<i>Sum</i>	-15 791 283	-10 161 732	-5 629 550
Sum	-15 747 115	-10 117 564	-5 629 550

¹ Andre fordringer er arbeidsgivers lån til ansatte

² Største delen av leverandørgjeld er avsetning pensjonspremie til SPK i 6. termin som utgjør 4 374 372 kroner.

³ Skyldige offentlige avgifter gjelder merverdiavgift i 6. termin.

⁴ Annen kortsiktig gjeld periodisering lev. gjeld ført i 2026 som gjelder 2025 utgjør 5 633 463 kroner og negativ netto på konto 2932

Vedlegg til Riksantikvarens årsrapport for 2025

Vedlegg 1: Rapport av aktivitets- og redegjørelsesplikten 2025

Vedlegg 2: Bærekraftsrapport – systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og

Vedlegg 3: Årsrapport for Kirkebevaringsfondet 2025

Vedlegg 4: Vedlegg til Kirkebevaringsfondets årsrapport 2025 - nullpunktsmåling